

VALSTYBĖS KONTROLĖS 2009 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

2010 m. kovo 23 d. Nr. Y4
Vilnius

Valstybės kontrolės 2009 metų veiklos ataskaita

TURINYS

Valstybės kontrolierės Rasos Budbergytės žodis	3
Svarbiausi 2009 metų rezultatai	5
2010 metų siekiai	7
I. Valstybės kontrolės misija – padėti valstybei išmintingai valdyti savo turtą	8
1. Pagrindiniai veiklos rezultatai	10
2. Institucinių procesų valdymas	12
3. Bendradarbiavimas ir partnerystė	17
4. Tarptautinis bendradarbiavimas	20
5. Valstybės kontrolė – savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų patarėja	22
II. Finansų valdymo pažangos skatinimas	23
1. Valstybės ataskaitų auditas	24
2. Europos Sąjungos struktūrinės paramos auditas	26
3. Valstybės įstaigų ir savivaldybių finansinis (teisėtumo) auditas	31
4. Informacinių sistemų bendrosios kontrolės vertinimas	35
III. Į rezultatus orientuoto valdymo skatinimas	37
VI. Ištrauka iš Valstybės kontrolės 2009 metų finansinės atskaitomybės	50
Priedai	51

Valstybės kontrolierės Rasos Budbergytės žodis

Apžvelgdama Valstybės kontrolės 2009 metų veiklą džiaugiuosi, kad Lietuvos aukščiausioji audito institucija atliko visus suplanuotus darbus. Šioje ataskaitoje pateikti duomenys apie svarbiausius 2009 metais mūsų atliktus darbus, ištrauka iš finansinės atskaitomybės.

Kaip ir kasmet Seimui pateikėme privalomas išvadas dėl 2008 metų biudžeto įvykdymo apyskaitos, valstybės skolos ir valstybės turto. Seimui pateikta ir išvada dėl 2010 metų valstybės biudžeto projekto.

Atlikdami finansinius (teisėtumo) auditus ypač daug dėmesio pernai skyrėme ES finansinės paramos naudojimui, už valstybės išperkama žemę gautų lėšų naudojimui apskrityse, valstybinės žemės apskaitai, valstybei nuosavybės teise priklausančio turto perdavimui savivaldybėms, jo valdymui ir apskaitai. Be to, atlikome ir informacinių sistemų bendrosios kontrolės vertinimus. Finansiniai (teisėtumo) auditai parodė, kad nors finansinėse ataskaitose yra mažiau klaidų, tačiau vis dar yra nemažai problemų turto ir valstybės lėšų racionalaus valdymo, vidaus kontrolės sistemų ir finansininkų kvalifikacijos srityse.

Veiklos auditų programoje daugiausia tyrimų buvo skirta valstybės turto ir finansų valdymui, energetikai, valstybės ūkiui, sveikatos ir socialinei apsaugai, kultūrai. Tarp aktualiausių Vyriausybei pateiktų audito rekomendacijų reikėtų paminėti šias:

- Įvertinę PVM administravimą, rekomendavome parengti kovos su šio mokesčio vengimu ir sukčiavimu valstybės mastu priemones, užtikrinančias žalos dėl nesumokėto PVM atlyginimą.
- Įvertinę Valstybės investicijų programos sudarymą, pasiūlėme suvienodinti investicijų projektų vertinimo metodus, nustatyti atrankos vertinimo kriterijus, užtikrinti, kad į programą būtų įtraukiami tik reikalavimus atitinkantys investicijų projektai.
- Dėl lėšų Ignalinos atominės elektrinės uždarymui naudojimo rekomendavome suteikti įgaliojimus nepriklausomam subjektui, kuris vykdytų IAE įgyvendinamų projektų stebėseną ir valdymą, būtų tiesiogiai už atsakingas Lietuvos valstybės institucijoms.
- Valstybės įmonių valdymo srityje rekomendavome suformuoti bendrą valstybės įmonių valdymo politiką, peržiūrėti valstybės įmonių valdomą turtą ir atsisakyti nenaudojamo turto.
- Įvertinę valstybinio socialinio draudimo sistemą, rekomendavome keisti teisės aktus, kad fondo išmokomis būtų kompensuojamos tik dėl draudžiamųjų įvykių prarastos pajamos, nuo kurių buvo apskaičiuotos ir mokėtos įmokos, o socialinio draudimo išmokų dydžiai būtų susieti su mokėtų įmokų dydžiais ir laikotarpiu, už kurį jos buvo apskaičiuojamos ir mokamos.
- Rekomendavome parengti kultūros finansavimo sistemos pertvarką, o kultūros projektų finansavimo funkciją, įgyvendinant „ištiestos rankos“ principą, perduoti subjektui.
- Įvertinę lėšų, skirtų bendrojo lavinimo mokyklų aprūpinimui gerinti, naudojimą, rekomendavome paspartinti mokyklų atnaujinimą, visų bendrojo lavinimo mokyklų aprūpinimo ir atnaujinimo investicinių programų koordinavimą pavesti vienai institucijai, patvirtinti šalies švietimo įstaigų bendrą ilgalaikį finansavimo planą.

Siekdami informuoti Lietuvos valdžios institucijas ir visuomenę apie ES finansinės paramos valdymą ir naudojimą, parengėme apibendrinančią ES finansinės paramos valdymo 2004–2008 metų ataskaitą. Pagal įstatymuose nustatytą kompetenciją atlikome savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų atliktų auditų išorines peržiūras. Apibendrinus jų rezultatus, parengta ataskaita, kurioje pateiktos rekomendacijos Savivaldybių kontrolierių asociacijai stiprinti auditų kokybės kontrolę, atlikti ne tik finansinius, bet ir veiklos auditus, daugiau dėmesio skirti savivaldybių kontrolierių kvalifikacijai kelti.

Reikėtų pabrėžti, kad valstybinio audito rekomendacijų įgyvendinimo parlamentinę kontrolę nuolat stiprina Seimas. Seimo Audito ir kiti komitetai apsvaustė reikšmingiausias audito ataskaitas, įdėmiai analizavo rekomendacijų įgyvendinimo planus, kontroliavo jų įgyvendinimą. Įgyvendinant Seimo siūlymus, pateiktus svarstant 2008 metų Valstybės kontrolės veiklos ataskaitą, nuo 2009 metų finansų ir turto valdymą, naudojimą ir disponavimą juo pradėjome vertinti ne tik teisėtumo ir teisingumo, bet ir ekonomiškumo bei viešojo intereso pažeidimų vertinimo požiūriais. Tikimės, kad tai paskatins valstybės institucijas, įstaigas ir organizacijas dar ekonomiškiau naudoti joms skiriamus valstybės biudžeto asignavimus, užtikrinti viešojo intereso gynimą visose valstybės valdymo srityse. Kita vertus, auga valstybės biudžeto asignavimų valdytojų pasitikėjimas valstybiniais auditoriais. Vis daugiau institucijų vadovų įsitikina, kad Valstybės kontrolės išvados ir rekomendacijos padeda jiems atsakingiau valdyti valstybės turtą. Suprasdami, kokią didelę reikšmę turi valstybinių auditorių kvalifikacija, jų mokymams negailėjome nei laiko, nei lėšų, kurių didžioji dalis gauta kaip ES parama.

Siekdami gerinti audito kokybę daug dėmesio skyrėme audito metodikai tobulinti – parengėme naujos redakcijos Veiklos audito vadovą, atnaujino me Finansinio (teisėtumo) audito vadovą, parengėme daugelį kitų metodinių dokumentų.

Dėkoju visiems valstybiniais auditoriams ir kitiems Valstybės kontrolės darbuotojams, kurie, nepaisant sumažinto finansavimo mūsų institucijai, gerai vykdė visas savo funkcijas ir dėjo daug pastangų, kad Valstybės kontrolės veikla duotų maksimalią naudą Lietuvos žmonėms.

Valstybės kontrolierė

Svarbiausi 2009 metų rezultatai

- Valstybės kontrolė pasiekė visus 2009 metais planuotus rezultatus. Įgyvendinta daugiau negu 85 proc. audituotiems subjektams pateiktų rekomendacijų, institucijos efekto kriterijaus įgyvendinimas, lyginant su praėjusiais metais, padidėjo 13 proc., o planuotų darbų mastas, sumažinus finansavimą iš valstybės biudžeto, ne tik nesumažėjo, jis padidėjo. Visą tai lėmė tinkamai ir laiku įgyvendinami veiklos sprendimai.
- Prisidėdama prie Seimo vykdomos parlamentinės kontrolės valstybės ataskaitų ir pajamų srityje stiprinimo, Valstybės kontrolė 2009 metais Seimui pateikė išvadas dėl:
 - ▶ 2008 m. valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos;
 - ▶ 2008 m. valstybės skolos, suteiktų paskolų iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų ir suteiktų valstybės garantijų ataskaitų;
 - ▶ valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2008 m. ataskaitos.
- Seimui pateikta išvada ir dėl Lietuvos Respublikos 2010 metų valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto. Didžioji dalis rekomendacijų, kaip tobulinti valstybės biudžeto projektą, įgyvendintos, o pateikti siūlymai priimti Lietuvos Respublikos 2010 metų valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme.
- Per 2009 metus valstybiniai auditoriai atliko 191 valstybinį auditą:
 - ▶ 125 valstybės institucijų, įstaigų ir organizacijų finansinio (teisėtumo) auditus,. Audituota 20 mlrd. Lt, arba 81,6 proc., 2008 m. panaudotų valstybės biudžeto asignavimų ir 347 mln. Lt Užimtumo fondo lėšų;
 - ▶ 23 savivaldybių administracijose valstybės biudžeto skiriamų tikslinių dotacijų valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms vykdyti ir mokinio krepšeliui finansuoti finansinius (teisėtumo) auditus. Jų metu audituota 1,3 mlrd. Lt, arba 52 proc., panaudotų specialiųjų tikslinių dotacijų;
 - ▶ 9 auditus Europos Sąjungos struktūrinės paramos srityje, vykdant deklaracijos baigus teikti ES 2004–2006 m. struktūrinę paramą rengiančios institucijos funkcijas ir Lietuvai skirtos ES 2007–2013 m. struktūrinės paramos, gaunamos pagal konvergencijos tikslą, audito institucijos funkcijas;
 - ▶ 5 informacinių sistemų bendrosios kontrolės vertinimus;
 - ▶ 29 valstybės turto ir finansų valdymo, energetikos, transporto ir komunikacijos, valstybės ūkio ir rinkos kontrolės, viešojo administravimo, vidaus ir užsienio politikos, aplinkos, sveikatos ir socialinės apsaugos, kultūros, kūno kultūros ir sporto, šveitimo ir mokslo, teisingumo, nacionalinio saugumo ir gynybos, valstybinės žemės naudojimo ir disponavimo ja veiklos auditus. Auditoriai 2009 m. pradėjo 15 veiklos auditų, kuriuos planuoja baigti 2010 m.
- 2009 metais Valstybės kontrolė atliko penkiolikos savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų auditų išorines peržiūras, kurių metu vertino audito kokybės užtikrinimo politiką ir procedūras, susijusias su bendra audito veikla, jų veiksmingumą. Tikimasi, kad peržiūrų metu suformuluotos rekomendacijos, padės tobulinti audito procesą ir gerinti auditų rezultatų kokybę savivaldybėse.
- Siekiant didinti valstybinio audito poveikį ir parlamentinėmis priemonėmis kontroliuoti valstybinio audito ataskaitose pateikiamų rekomendacijų įgyvendinimą, kaip ir kasmet, glaudžiai bendradarbiauta su Seimo Audito ir kitais komitetais. Seimo Audito komitete 2009

metais svarstytos 26 valstybinio audito ataskaitos, iš jų – 15 veiklos ir 11 – finansinio (teisėtumo) audito. Priimti septyni Seimo nutarimai, susiję su Valstybės kontrolės atliktais valstybiniais auditais ir kita veikla.

- Įgyvendinant Seimo siūlymus, pateiktus svarstant 2008 metų Valstybės kontrolės veiklos ataskaitą, nuo 2009 metų audituojamų subjektų finansų ir turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo pradėtas vertinti ne tik teisėtumo ir teisingumo, bet ir ekonomiškumo bei viešojo intereso pažeidimų vertinimo požiūriais. Tikimasi, kad tai paskatins valstybės institucijas, įstaigas ir organizacijas ekonomiškiau naudoti joms skiriamus valstybės biudžeto asignavimus, užtikrinti viešojo intereso gynimą visose valstybės valdymo srityse.
- Taikant pažangiausią aukščiausiųjų audito institucijų darbo praktiką ir visuotinai pripažintus standartus, 2009 metais didelis dėmesys skirtas valstybinio audito metodikos tobulinimui. Atnaujintos Finansinio (teisėtumo) audito vadovo dalys: „Ataskaitos ir išvados rengimas“ ir „Planavimas“, parengtos naujos „Finansinio audito procedūros, vertinant apgaulės ir korupcijos riziką“ ir „Teisėtumo vertinimas“, baigtas rengti naujos redakcijos Veiklos audito vadovas.
- Planuojant 2010 metų valstybinio audito mastą, 2009 metais Valstybės kontrolėje pirmą kartą pritaikytas naujas valstybinio (veiklos) audito programos sudarymo įrankis – diskusijų ciklas pagal pasirinktą prioritetinę viešojo sektoriaus veiklos sritį, kurioje ateinančiais metais planuojama atlikti didžiąją dalį valstybinių veiklos auditų. Išgirstos nuomonės ir argumentai valstybiniais auditoriams leido per palyginti trumpą laiką gauti koncentruotą ir nevienašališką informaciją diskusijos tema, rasti atsakymus į klausimus: ar reikia, kada reikia ir kokia apimtimi reikia planuoti ateinančių metų veiklos auditus.
- Valstybės kontrolėje 2009 metais įdiegta nauja valstybinių auditų kokybės kontrolės ir jos užtikrinimo sistemos dalis – veiklos auditų rezultatų išorinė peržiūra audito metu. Tai padeda įvertinti ir gerinti veiklos audito kokybę, nustatyti audito metodikos tobulinimo ir auditorių mokymo sritis, pateikti vadovybei patikimą informaciją apie atliekamo audito kokybę.
- Tai, kad viešojo sektoriaus subjektai nuo 2010 metų sausio 1 d. buhalterinę apskaitą tvarkys ir finansinių ataskaitų rinkinius rengs pagal naujus viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus, paskatino Valstybės kontrolę 2009 metais organizuoti viešojo sektoriaus apskaitos mokymus į juos įtraukiant visus valstybinius auditorius. Šie mokymai leido geriau pasiręsti pereiti prie naujų biudžetinio sektoriaus įstaigų apskaitos standartų, įgyti teorinių ir praktinių standartų taikymo įgūdžių.
- 2009 metais atliktas Valstybės kontrolės veiklos procesų rizikos veiksnių vertinimas, apėmęs visus institucijos veiklos procesus. Identifikuoti rizikos veiksniai leis sumažinti riziką sukeliančių įvykių atsiradimo tikimybę, galimas neigiamas pasekmes arba nuostolius, priimti tinkamus valdymo sprendimus ir vykdyti efektyvų veiklos planavimo procesą, operatyviai nustatyti veiklos grėsmes ir jų sumažinimo galimybes, didinti išteklių paskirstymo ir panaudojimo efektyvumą.

2010 metų siekiai

- Sumažėjus finansiniams ištekliams, siekti išlaikyti reikiamą valstybinių auditų mastą pakankamai informacijai Valstybės kontrolės nuomonės dėl valstybės ataskaitų pagrindimui gauti, apimti rizikingiausias viešojo sektoriaus veiklos sritis.
- Atliekant finansinius (teisėtumo) auditus orientuotis į pasirinktas strategines tyrimų sritis: specialiųjų programų pajamos, darbo užmokesčio ir socialinio draudimo išlaidoms naudojamos lėšos, viešojo sektoriaus išlaidų optimizavimas, išlaidos mokinio krepšeliui finansuoti, išlaidų Valstybės investicijų programos projektams efektyvumas ir teisėtumas. Tai leis ne tik įvardyti dažniausius šių sričių trūkumus, bet ir suformuluoti siūlymus, kaip jų išvengti ateityje.
- Atliekant valstybinius veiklos auditus didžiausią dėmesį skirti vienam iš Valstybės ilgalaikės raidos strategijos tikslų – Konkurencinga ekonomika įgyvendinimo vertinimui.
- Parengti Valstybinio audito strategiją 2011–2015 metams.
- Siekiant didesnio institucijos veiklos efektyvumo, geresnės valstybinio audito kokybės ir reikšmingo audito poveikio, įgyvendinti projektą „LR valstybės kontrolės veiklos procesų gerinimas diegiant kokybės vadybos metodus“. Atlikti institucijos veiklos procesų vertinimą taikant LEAN kokybės valdymo metodą, išorinę valstybinių auditų peržiūrą, suformuluoti siūlymus Valstybės kontrolės veiklos procesams tobulinti ir audito efektyvumui didinti.
- Siekiant tobulinti valstybinio audito kokybę ir didinti institucijos veiklos efektyvumą įgyvendinti projektą „LR Valstybės kontrolės darbuotojų specialiųjų kompetencijų tobulinimas“. Vykdyti profesinius mokymus finansiniams, veiklos ir informacinių sistemų auditoriams, vadybinius mokymus audito grupių ir institucijos padalinių vadovams.
- Stiprinant personalo vystymosi politiką institucijoje, pradėti karjeros, pareigybių ir lyderių rezervo formavimą.
- Tobulinti valstybinio audito atlikimo metodologiją: parengiant finansinio (teisėtumo) tipines audito procedūras apskaitos sritims pagal viešojo sektoriaus finansinės atskaitomybės ir apskaitos standartus; taikant naujos redakcijos Veiklos audito vadovo nuostatas.
- Atsisakyti popierinio auditų dokumentavimo naudojant audito valdymo ir dokumentavimo programinę įrangą TeamMate.

I. Valstybės kontrolės misija – padėti valstybei išmintingai valdyti savo turta

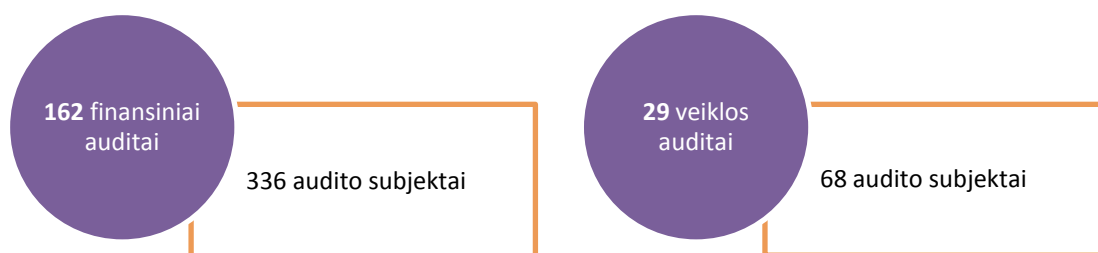
Igyvendinant Valstybės kontrolės misiją siekiama skatinti atskaitingumą, į rezultatus ir žmonių poreikius orientuotą valdymą, finansų valdymo ir kontrolės sistemų pažangą.

Valstybės kontrolė, prižiūradama, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas, audituoja:

- valstybės biudžeto vykdymą, valstybės piniginių išteklių naudojimą, valstybės turto valdymą, naudojimą ir disponavimą juo; Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto vykdymą; Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto vykdymą;
- atitinkamas lėšų valdymo institucijas ir paramos gavėjus, kaip naudojamos Lietuvos Respublikoje gautos Europos Sąjungos (toliau – ES) lėšos ir kaip vykdomos programos, kuriose dalyvauja Lietuva;
- valstybės biudžeto lėšų, skiriamų savivaldybių biudžetams, naudojimą; savivaldybių turto valdymą, naudojimą ir disponavimą juo pagal valstybinio audito mastą, nustatytą Valstybės kontrolės įstatymu;
- Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių, Lietuvos Respublikos bei ES teisės aktų nustatyta tvarka Lietuvos Respublikoje gaunamą ES finansinę paramą ir teikia atitinkamoms institucijoms auditų dokumentus.

Valstybinio audito mastas nustatomas valstybės kontrolieriaus tvirtinamoje metinėje valstybinio audito programoje, numatant atlikti dviejų rūšių valstybinį auditą: finansinį (teisėtumo) ir veiklos (1 pav.).

1 pav. 2009 m. valstybinio audito mastas: atlikti auditai ir subjektai, kuriuose vykdytos audito procedūros

Atliekant finansinį (teisėtumo) auditą vertinamas audituojamo subjekto finansinės atskaitomybės ir (ar) kitų ataskaitų duomenų, valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumas ir jų naudojimas įstatymų nustatytiems tikslams¹.

¹ Nuo 2010 m. finansinio (teisėtumo) auditų tikslas – audituojamo subjekto finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių, konsoliduotųjų ataskaitų rinkinių ir (ar) kitų ataskaitų duomenų, taip pat valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams vertinimas bei nepriklausomos nuomonės pareiškimas.

2009 metų finansinių (teisėtumo) auditų sisteminėmis tyrimo kryptimis, įvertintus ankstesnių metų auditų pagrindu nustatytas didžiausias buhalterinės apskaitos klaidų ir trukumų rizikos sritis, pasirinktos:

- ES finansinė parama ir jos įsisavinimas;
- pavedimų lėšų gautų už valstybės išperkama žemę panaudojimas apskrityse;
- valstybinės žemės apskaita ir jos atvaizdavimas apskričių finansinėse ataskaitose;
- valstybei nuosavybės teise priklausančio turto perdavimas savivaldybėms, jo valdymas, naudojimas, disponavimas ir apskaita.

Finansinis (teisėtumo) auditas tai pat atliekamas ES struktūrinės paramos srityje bei vertinant informacinių sistemų bendrąją kontrolę.

Valstybinio veiklos audito tikslas – įvertinti audituojamo subjekto viešąjį ir vidaus administravimą ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo požiūriu bei atskleisti veiklos tobulinimo galimybes.

Pasirenkant 2009 metų veiklos auditų kryptis daugiausia dėmesio skirta problemoms, kylančioms šiose viešojo sektoriaus srityse:

- valstybės turto ir finansų valdymas;
- energetika, valstybės ūkio ir rinkos kontrolė;
- transportas ir komunikacija;
- viešasis administravimas;
- vidaus ir užsienio politika;
- aplinkos apsauga;
- sveikatos ir socialinė apsauga;
- kultūra, kūno kultūra ir sportas;
- šveitimas ir mokslas;
- teisingumas;
- nacionalinis saugumas ir gynyba;
- valstybinės žemės naudojimas ir disponavimas ja.

Veiklos auditas atliekamas ir valstybinių ataskaitų srityje, vertinant ateinančių metų Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą.

1. Pagrindiniai veiklos rezultatai

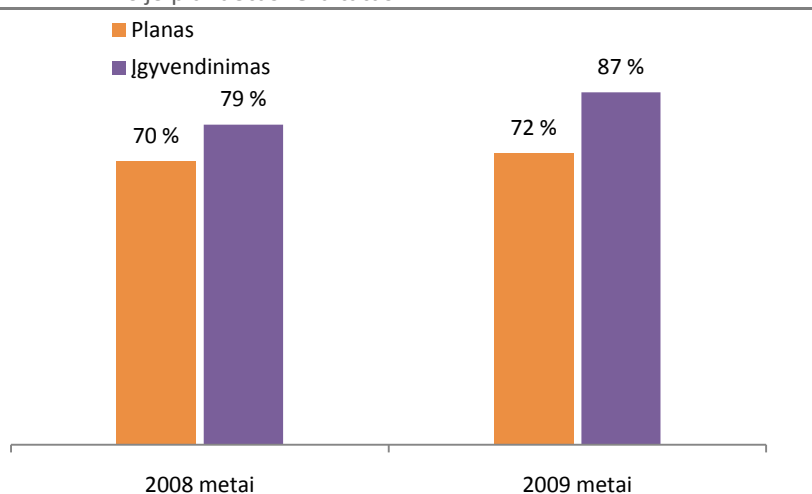
Planuojant ir organizuojant Valstybės kontrolės veiklą vadovaujamosi bendrais, visoms valstybės institucijoms, įstaigoms ir organizacijoms taikomais, strateginio planavimo principais bei tarptautine aukščiausiųjų audito institucijų praktika. Institucijos veiklos rezultatai vertinami pagal nustatytus institucijos strateginio tikslo įgyvendinimo (efekto), institucijos programų tikslų pasiekimo (rezultato) bei programų uždavinių įvykdymo (produkto) vertinimo kriterijus, nuolatos stebimas jų pokytis.

2009 metais Valstybės kontrolė pasiekė planuotą efekto kriterijų „Viešojo sektoriaus finansų valdymo ir kontrolės sistemų įvertinimas“. Lyginant su praėjusiais metais, jo įgyvendinimas padidėjo 13 proc. Įvertinę šią teigiamą tendenciją, galime konstatuoti, kad valstybinis auditas veiksmingai prisideda prie viešojo sektoriaus finansų valdymo ir kontrolės sistemų diegimo pažangos.

Valstybės kontrolės atliekamų valstybinių auditų rezultatas – valstybinio audito išvada ir ataskaita, kurioje teikiamos rekomendacijos, kaip tobulinti audituoto subjekto veiklą. Įgyvendintų rekomendacijų dalis (proc.) pagal audito rūšis – Valstybės kontrolės rezultato vertinimo kriterijus.

Ypač daug dėmesio skyrus valstybinio audito rekomendacijų pateikimui ir jų įgyvendinimo stebėsenai, 2009 metais įgyvendintų rekomendacijų procentas viršijo planuotą ir buvo didesnis lyginant su 2008 metais (2 pav.).

2 pav. Auditų metu pateiktų rekomendacijų įgyvendinimas 2009 metais viršijo planuotus rezultatus

2008–2009 metų pokyčiai Lietuvos ekonominėje situacijoje pareikalavo mažinti biudžeto asignavimus, todėl tai turėjo tiesioginės įtakos ir Valstybės kontrolės finansinių išteklių mažėjimui. 2009 metais Valstybės kontrolės uždavinių įgyvendinimui skirta 12 proc. mažiau asignavimų iš valstybės biudžeto. Tai paskatino ieškoti naujų sprendimų, leidžiančių optimaliai ir efektyviai panaudoti turimus ribotus finansinius, žmogiškuosius ir materialinius išteklius suplanuotiems darbams atlikti.

Darbuotojų sąmoningumas ir efektyvus išteklių naudojimas leido ne tik nemažinti 2009 metams planuotų uždavinių įgyvendinimo masto, bet, kai kuriais atvejais, jį net padidinti (1 lentelė, žr. 11 psl.).

1 lentelė. Valstybės kontrolė įgyvendino visus planuotus produkto kriterijus

Produkto kriterijus	2009 m. planas	2009 m. faktas	Kriterijaus įgyvendinimas
1. Parengtų privalomų išvadų Seimui skaičius	4	4	Įgyvendinta
2. Įgyvendinta valstybinio audito programa (ES finansinės paramos valstybiniai auditai) (proc.)	100	100	Įgyvendinta
3. Įgyvendinta valstybinio audito programa (vykdant ES 2007-2013 m. struktūrinės paramos, gaunamos pagal ES sanglaudos politikos konvergencijos tikslą, audito institucijos funkcijos) (proc.)	100	100	Įgyvendinta
4. Įgyvendinta valstybinio audito programa (veiklos auditai)	100	100	Įgyvendinta
5. Audituočių lėšų ir valstybės biudžeto asignavimų santykis(proc.)	80	81,6	Įgyvendinta
6. Savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų atliktų peržiūrų skaičius	12	15	Įgyvendinta

2009 metais valstybiniai auditoriai auditavo daugiau negu planuota 2008 metais panaudotų valstybės biudžeto asignavimų, atlikta daugiau savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų auditų išorinių peržiūrų.

Valstybiniai auditoriai visa apimtimi įgyvendino 2009 metų valstybinio audito programą, pateikė tiek, kiek planuota, išvadų Seimui, atliko visus planuotus ES struktūrinės paramos auditus, baigė suplanuotus valstybinius veiklos auditus.

2. Institucinių procesų valdymas

Veiklos organizavimas

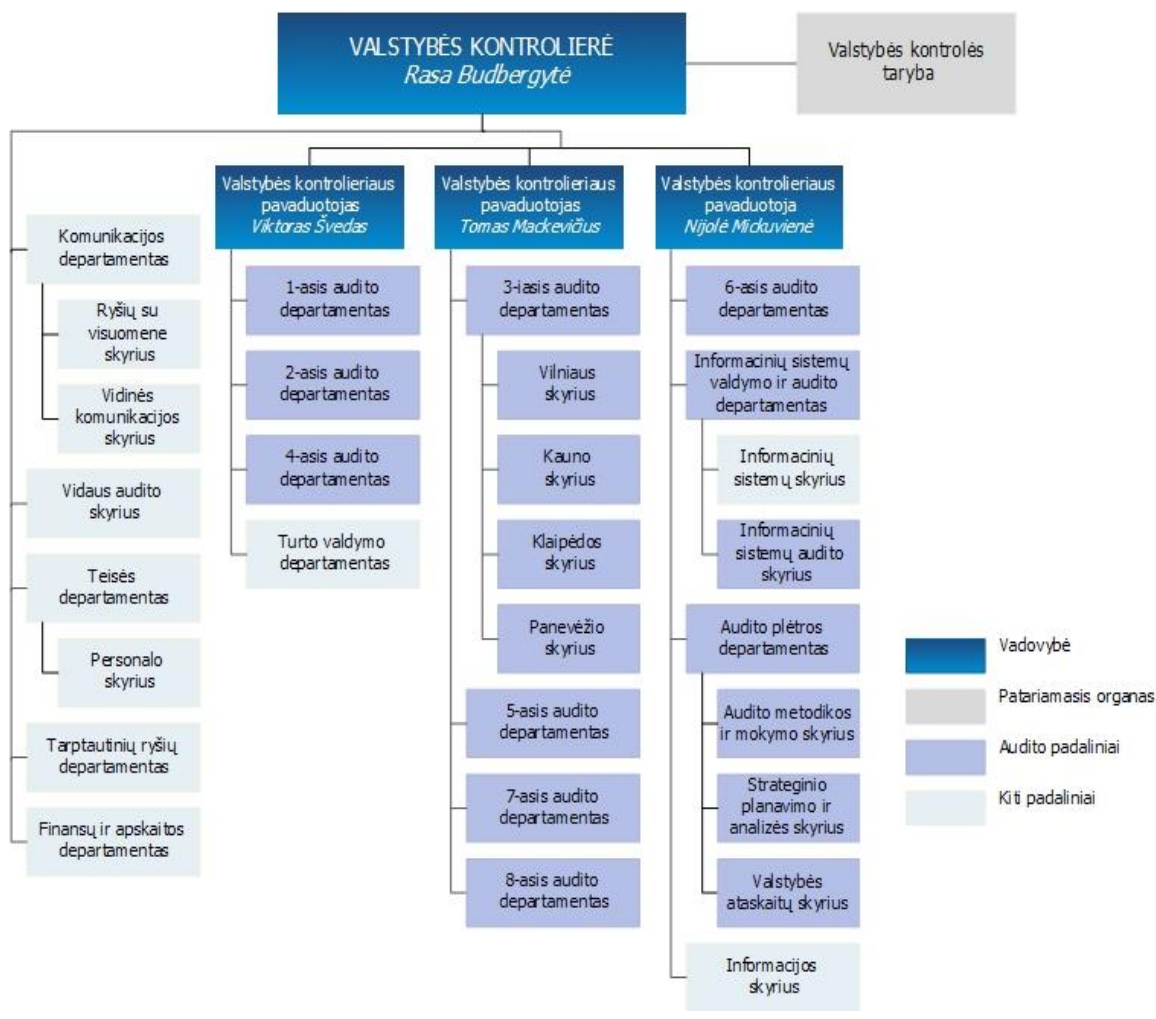
Valstybės kontrolė organizuodama ir vykdydama savo veiklą vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Valstybės kontrolės ir kitais įstatymais, tarptautinėmis sutartimis, valstybinio audito reikalavimais. Institucijos veikla grindžiama nepriklausomumo, teisėtumo, viešumo, neutralumo ir profesionalumo principais.

Valstybės kontrolei vadovauja valstybės kontrolierius, kurį penkeriems metams Respublikos Prezidento teikimu skiria Seimas. Nuo 2005 metų Valstybės kontrolei vadovauja valstybės kontrolierė Rasa Budbergytė.

Kaip patariamoji valstybės kontrolieriaus institucija Valstybės kontrolėje veikia Valstybės kontrolės taryba. Tarybą sudaro Valstybės kontrolės vadovybė ir audito padalinių vadovai, kurie bendrai svarsto svarbiausius strateginius veiklos ir audito, Valstybės kontrolės veiklos ir tarnybos joje klausimus.

Valstybės kontrolę sudaro departamentai, skyriai ir kitos tarnybos, būtinos valstybinio audito funkcijoms atlikti (3 pav.).

3 pav. Valstybės kontrolės 2009 metų struktūra

Valstybės kontrolėje veikia aštuoni departamentai tiesiogiai įgyvendinantys valstybinio audito funkciją, t. y. atliekantys valstybinius auditus. Iš jų 7-as ir 8-as departamentai atlieka ES auditus struktūrinės paramos srityje. Informacinių sistemų valdymo ir audito departamento Informacinių sistemų audito skyriaus auditoriai atlieka informacinių sistemų bendrosios kontrolės vertinimus.

Nuo 2009 metų, įvykdžius dalinius institucijos struktūros pakeitimus, Audito plėtros departamente įkurtas Valstybės ataskaitų skyrius. Jo veiklos tikslas – parengti Valstybės kontrolės išvadas dėl valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto, valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos, valstybės skolos, suteiktų paskolų iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų ir suteiktų valstybės garantijų ataskaitų, valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitos. Valstybės ataskaitų skyrių galima priskirti prie auditą atliekančių Valstybės kontrolės padalinių, nes jam pavesta atlikti valstybės konsoliduotų ataskaitų valstybinį auditą, dalyvauti kitų audito departamentų atliekamuose audituose.

Siekiant kuo efektyviau organizuoti Valstybės kontrolės veiklą ir jos pagrindinių funkcijų įgyvendinimą, šalia institucijos struktūrinių padalinių veikia nuolatinės ar laikinos komisijos, darbo grupės, komitetai.

2009 metais aktyviai dirbo darbo grupė Veiklos audito vadovo naujai redakcijai parengti. Darbo grupės nariai svarstė visas Veiklos audito vadovo dalis, atsižvelgdami į vadovybės ir auditorių pateiktas pastabas, siūlymus ir tarptautinę praktiką jas tobulino.

Institucijai svarbius sprendimus 2009 metais svarstė Valstybės kontrolės strateginio planavimo ir veiklos rizikos valdymo komisija, kuriai pavesta padėti valstybės kontrolieriui priimti efektyvius strateginius sprendimus ir valdyti institucijos strateginius rizikos veiksnius, siekiant užtikrinti sistemingą Valstybės kontrolės raidą. 2009 metų pradžioje, komisijai iniciavus, pradėtas rizikos valdymo ciklas ir nuspręsta 2009 metais atlikti visų Valstybės veiklos procesų rizikos veiksnių vertinimą. Komisijos patvirtintas procesų rizikos vertinimo planas apėmė visus Valstybės kontrolės veiklos procesus, kurių vertinimas atliktas per 2009 metus.

Valstybės kontrolės veiklos rizikos nustatytos įvertinimo sesijų metu pagal strateginio planavimo ir veiklos rizikos valdymo komisijos patvirtintą procesų rizikos vertinimo planą. 2009 metais suorganizuota vienuolika tokių sesijų, kurių metu analizuoti visi trylika patvirtintų Valstybės kontrolės veiklos procesų.

Nuolatos veikianti valstybinio audito metodikos komisija, skirta užtikrinti Valstybės kontrolės parengtų audito metodikų atitikimą tarptautiniu mastu pripažintiems audito standartams, 2009 metais svarstė ir pritarė Finansinio audito vadovo dalies „Audito rezultatų apibendrinimas“ projektui, naujam Veiklos audito vadovo projektui, svarstė ir gerosios audito praktikos pavyzdžius, kurie vėliau pasiūlyti naudoti auditoriams.

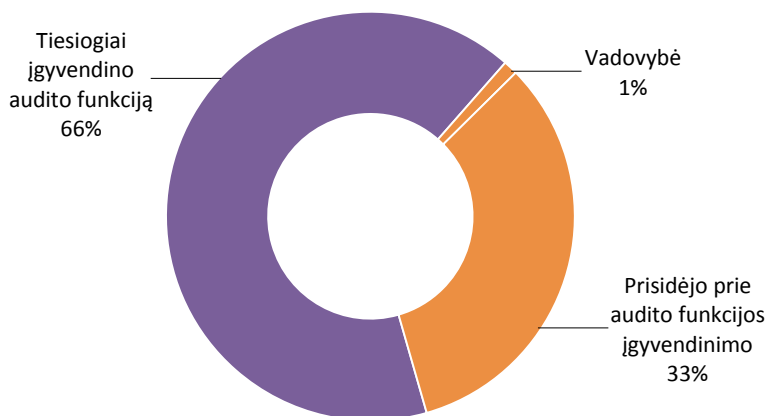
Ši komisija analizuoja ir vertina parengtų audito vadovų, jų priedų, tvarkų, taisyklių, kitos audito metodikos ar/ir jų pakeitimų projektų atitiktį tarptautiniu mastu pripažintiems audito standartams, jiems pritaria arba, pateikę pastabas, grąžina rengėjams tobulinti, priima sprendimą dėl teiktų gerų pavyzdžių pripažinimo gerąja audito praktika ir jų skleidimo darbuotojams, dalyvaujantiems atliekant auditą.

Personalo valdymas

2009 metų pabaigoje Valstybės kontrolėje dirbo 355 darbuotojai. Praėjusiais metais ypač padidėjo kandidatų darbui į Valstybės kontrolę skaičius. Į valstybės tarnybą Valstybės kontrolėje pretendavo 90 kandidatų, o tai yra vidutiniškai po aštuoniolika kandidatų į vieną pareigybę (2008 m. – 5,6; 2007 m. – 4,6). Tai rodo ne tik susidomėjimą valstybiniu auditu, bet ir pačios institucijos įvaizdžio gerėjimą.

Didžiąją dalį Valstybės kontrolės darbuotojų sudarė tiesiogiai audito funkciją atliekantys valstybės kontrolės darbuotojai (4 pav.).

4 pav. Daugiau negu 66 proc. Valstybės kontrolės darbuotojų tiesiogiai įgyvendina valstybinio audito funkciją

Prie tiesiogiai valstybinio audito funkcijas įgyvendinančių Valstybės kontrolės pareigūnų priskiriami ne tik valstybiniai auditoriai ir specialistai (valstybinių auditorių padėjėjai), bet ir nuolatos su audito grupėmis dirbantys teisininkai ir valstybinio audito kokybės priežiūrą ir vidinę peržiūrą atliekantys audito departamentų vadovai ir jų pavaduotojai, kuruojantys finansinio (teisėtumo) ar veiklos auditus.

Vadovaujantis gera institucinių procesų valdymo praktika, Valstybės kontrolės padaliniuose, tiesiogiai neatliekančiuose valstybinių auditų, tačiau būtinuose valstybinio audito funkcijoms vykdyti, dirba tik šiek tiek daugiau negu 30 proc. visų institucijos darbuotojų (4 pav.).

Šie darbuotojai sukuria svarią pridedamąją vertę valstybinio audito procesui. Jie ne tik prisideda prie valstybinio audito atlikimo laiku (užtikrina tinkamą informacinių sistemų funkcionavimą, dokumentų tvarkymą, materialinius išteklius), bet ir prie kokybiškų audito rezultatų pateikimo (teikiant metodinius audito standartų, gairių taikymo išaiškinimus, diegiant naujus audito proceso elementus, tarptautinėje visuomenėje taikomus metodus).

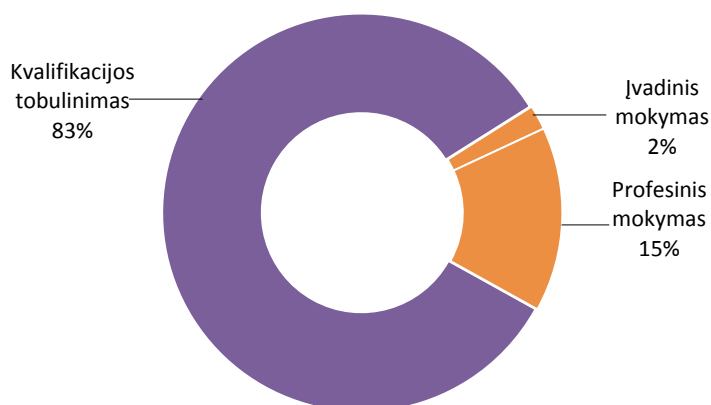
Kaip ir kiekvienais metais Valstybės kontrolės personalo politikos įgyvendinimui skiriamas didelis dėmesys, laikantis nuostatos, kad tik tinkamai suformuotas ir nuolatos ugdomas personalas gali užtikrinti kokybiškų ir visuomenę tenkinančių rezultatų sukūrimą.

2009 metais parengti Valstybės kontrolės personalo poreikio nustatymo kriterijai, parengta institucijos personalo skatinimo ir motyvavimo sistema. Daug dėmesio skirta naujų darbuotojų įtraukimui į darbą. Nuo šiol jie ne tik supažindinami su institucija, bet ir tris mėnesius turi su jais dirbančių kuratorių. Tai padeda ne tik tinkamai įsisavinti valstybinio audito atlikimo pagrindus, tačiau ir įsilieti į profesionalų ir veržlų kolektyvą.

Darbuotojų ugdymas

Nepaisant minimalių 2009 metų finansinių išteklių, Valstybės kontrolė, pasinaudodama turimais vidiniais institucijos ištekliais ir ES teikiama parama, personalo ugdymui skyrė ne mažesnę dėmesį negu ankstesniais metais. 2009 metais organizuojuose mokymuose dalyvavo didžioji dalis, arba 86 proc., Valstybės kontrolės darbuotojų. Iš jų daugiausia tobulino kvalifikaciją (5 pav.).

5 pav. 2009 metais 83 proc. Valstybės kontrolės darbuotojų tobulino kvalifikaciją

Mokymams per 2009 metus panaudota šiek tiek daugiau nei 600 tūkst. Lt. Didžioji dalis, arba 90 proc., šių lėšų skirta iš Pereinamojo laikotarpio institucijų plėtros priemonės programos, 8 proc. – prioriteto „Techninė parama ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal konvergencijos tikslą, administravimu“ VP4-1.1-FM-01-V priemonė „ES struktūrinės paramos administravimo sistemos sukūrimas ir efektyvus jos funkcionavimas“ lėšos.

Viešojo sektoriaus subjektai nuo 2010 metų sausio 1 d., tvarkydami savo buhalterinę apskaitą ir rengdami finansinių ataskaitų rinkinius, turės taikyti naujus viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus (VSAFAS). Tai, kad keitėsi viešojo sektoriaus apskaitos principai, 2009 metais lėmė būtina viešojo sektoriaus apskaitos mokymų auditoriams organizavimą. Vyko penki mokymai veiklos auditoriams „Bendrosios žinios apie viešojo sektoriaus apskaitą pagal VSAFAS“ ir dešimt mokymų finansiniams auditoriams „Į auditą orientuotos žinios apie viešojo sektoriaus apskaitą pagal VSAFAS“.

Suteikta 240 valandų konsultacijų dešimčiai bandomųjų auditų grupių. Bandomieji auditai leido įvertinti VSAFAS taikymą audituojamuose subjektuose, nustatyti kylančias problemas ir klausimus. Profesionalios konsultacijos, valstybinių auditorių, konsultantų ir audituojamų subjektų bendradarbiavimas leido geriau pasirengti biudžetinio sektoriaus įstaigų perėjimui prie naujų apskaitos standartų. Bandomųjų auditų metu auditoriai, padedami konsultantų, įgijo praktinių VSAFAS taikymo įgūdžių. Apibendrinant per konsultacijas svarstyti klausimus, parengtos rekomendacijos finansiniams auditoriams.

Valstybinio audito atlikimo tobulinimas

Valstybės kontrolė savo veikloje siekia taikyti pažangiausią aukščiausiųjų audito institucijų darbo praktiką ir visuotinai pripažintus standartus. Jų taikymas apima viso audito proceso: audito planavimo, atlikimo, rezultatų įforminimo, jų pagrindu suformuluotų rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos tobulinimą, tinkamų techninių audito atlikimo galimybių sukūrimą.

Tobulinant valstybinio audito atlikimą 2009 metais didelis dėmesys skirtas, tiek finansinio (teisėtumo), tiek veiklos auditų metodikų atnaujinimui:

- atnaujintos Finansinio (teisėtumo) audito vadovo dalys: „Ataskaitos ir išvados rengimas“ ir „Planavimas“;
- parengtos naujos Finansinio (teisėtumo) audito vadovo dalys: „Finansinio audito procedūros, vertinant apgaulės ir korupcijos riziką“ ir „Teisėtumo vertinimas“;
- parengtas naujos redakcijos Veiklos audito vadovo projektas.

Įgyvendinant Valstybės kontrolei Lietuvos Respublikos Seimo 2009 metų birželio 9 d. nutarime² pateiktą siūlymą – institucijoms ir įstaigoms skiriamus biudžeto asignavimus ir turto valdymą, naudojimą ir disponavimą jais vertinti ne tik teisingumo ir teisėtumo, bet ir ekonomiškumo bei viešojo intereso gynimo požiūriu – parengta ekonomiškumo ir viešojo intereso pažeidimų vertinimo, atliekant finansinį (teisėtumo) auditą, laikinoji metodika. Tikimasi, kad jos taikymas tiesiogiai prisidės prie institucijoms ir įstaigoms skiriamų biudžeto asignavimų taupaus naudojimo, skatins viešojo intereso gynimą visose valstybės valdymo srityse.

Vienas iš Valstybės kontrolės atliekamų valstybinių auditų rezultatų – teikiamos rekomendacijos, kaip tobulinti audituoto subjekto veiklą. Norint padidinti Valstybės kontrolės veiklos veiksmingumą (rezultatyvumą), stebėti ir stiprinti valstybinio audito poveikį (efektą) 2009 metais reglamentuotas Valstybės kontrolės valstybinių auditų rekomendacijų pateikimo ir įgyvendinimo stebėsenos procesas (stebėsenos sistema).

2009 metais Valstybės kontrolėje įdiegta nauja valstybinių auditų kokybės kontrolės ir jos užtikrinimo sistemos dalis – veiklos auditų rezultatų išorinė peržiūra audito metu. Ją atlieka veiklos auditų išorinės peržiūros komisija, kurią sudaro valstybės kontrolieriaus pavaduotojai, audito padalinių vadovai ir Audito plėtros departamentas. Komisijos posėdžiuose dalyvauja ir valstybės kontrolierius. Peržiūros metu vertinami visų valstybinių veiklos auditų išankstinio tyrimo ataskaitų projektai ir audito planai bei valstybinių veiklos auditų ataskaitų projektai. Ši priemonė padeda ne tik įvertinti atliekamą auditą, tačiau ir pateikti jo kokybę gerinančius siūlymus dar nepasibaigus procesui, nustatyti audito metodikos tobulinimo ir auditorių mokymo sritis.

Dauguma auditui atlikti reikalingų duomenų apie įstaigas, įmones, žemę ir kitą nekilnojamąjį turtą bei asmenis, taip pat apskaitos sistemos duomenys kaupiami ir tvarkomi elektroniniu būdu. Valstybės kontrolę tai ne tik skatina, bet ir įpareigoja naudoti kompiuterizuotas audito priemones, audito valdymo ir dokumentavimo sistemas, siekiant tinkamai išanalizuoti didelius duomenų kiekius bei mažinti darbo laiko sąnaudas.

Valstybės kontrolės informacinę sistemą sudaro su vykdomomis funkcijomis susijusios posistemės: Valstybinio audito valdymo ir dokumentavimo posistemė (TeamMate), Audito rezultatų apskaitos posistemė (ARAP), Dokumentų valdymo posistemė (KONTORA), Personalo apskaitos posistemė (KOPA).

Valstybės kontrolėje be įprastos teksto redagavimui ir skaičiavimams skirtos programinės įrangos naudojama pažangi duomenų apdorojimo ir analizės programinė įranga IDEA. Pasitelkę ją auditoriai gali greitai atlikti įvairaus tipo specifines duomenų atrankas, kompleksinius skaičiavimus ir palyginimus, kurių per tą patį laiką būtų neįmanomi atlikti rankiniu būdu.

² Lietuvos Respublikos Seimo 2009-06-09 nutarimas Nr. XI-282 „Dėl Valstybės kontrolės 2008 m. veiklos ataskaitos“.

3. Bendradarbiavimas ir partnerystė

Pastaruoju metu visuomenė ypač domisi valstybinių auditų rezultatais, tikėdamasi identifikuoti esamus sisteminius valstybės biudžeto lėšų naudojimo trūkumus ir sulaukti siūlymų, kaip efektyviau panaudoti mokesčių mokėtojų lėšas. Kintanti aplinka, nauji iššūkiai ir siekiai skatina Valstybės kontrolę nuolat ieškoti artimesnio bendradarbiavimo su valstybės institucijomis, nevyriausybinėmis organizacijomis, mokslo ir kitomis įstaigomis, siekiant viešojo sektoriaus atskaitingumo, į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuoto valdymo gerinimo.

Bendradarbiavimas su Seimu

Bendradarbiaujant su Seimu didinamas valstybinio audito poveikis ir parlamentinės kontrolės priemonėmis kontroliuojamas valstybinio audito ataskaitose pateikiamų rekomendacijų įgyvendinimas.

Valstybės kontrolės strateginis partneris Seime – Seimo Audito komitetas – 2009 metais svarstė 26 valstybinio audito ataskaitas (15 veiklos ir 11 finansinių (teisėtumo)). Komite te svarstyta ir apie 10 kitų klausimų, susijusių su Valstybės kontrolės veikla. Komitetas priėmė 26 sprendimus, susijusius su valstybinio audito ataskaitomis ir kita aukščiausios audito institucijos veikla.

Naujos kadencijos Audito komiteto nariai lankėsi Valstybės kontrolėje, susipažino su valstybinio audito programos sudarymo principais, rekomendacijų stebėsenos sistema, valstybinio audito kokybės kontrolės sistema.

Seimo Audito komiteto vizitas į Valstybės kontrolę 2009 m. rugsėjį

Kituose Seimo komitetuose svarstyta 17 valstybinio audito ataskaitų, daugiausia – Socialinių reikalų ir darbo, Informacinės visuomenės plėtros, Kaimo reikalų komitetuose.

Seimo komitetuose ir Seimo plenariniuose posėdžiuose pristatytos Valstybės kontrolės išvados dėl valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos, valstybės skolos, valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitos, valstybės biudžeto projekto, svarstyta metinė 2008 metų Valstybės kontrolės veiklos ataskaita, kuriai Seimas pritarė.

2009 metais Seimas priėmė septynis nutarimus, susijusius su Valstybės kontrolės atliktais valstybiniais auditais ir kita veikla.

2009 metais pakeistas Valstybės kontrolės įstatymo 14 straipsnis, kuriuo Valstybės kontrolei suteikiama galimybė atlikti Lietuvos banko įstatyme numatytos vykdomos veiklos auditą tiek, kiek tai neprieštarauja ES teisės aktams ir juose įtvirtintiems Europos centrinių bankų sistemos tikslams ir uždaviniams.

Valstybės kontrolės darbuotojai aktyviai dalyvavo Audito komiteto sudarytos darbo grupės viešojo sektoriaus išorės ir vidaus audito teisinės bazės tobulinimui veikloje, dalyvavo Audito komiteto ir Seimo Europos informacijos biuro surengtoje Europos savaitės diskusijoje „Savivaldos auditą atliekančių subjektų įgaliojimai Lietuvoje Europos Sąjungos kontekste“, Valstybės kontrolė nuolat teikė nuomones dėl įvairių komitete svarstomų teisės aktų projektų.

Be to, per metus Valstybės kontrolė gavo ir atsakė į 60 paklausimų iš Seimo narių, Seimo komitetų ir kitų struktūrinių Seimo padalinių.

Ryšiai su visuomene

Valstybės kontrolė daug dėmesio skiria visuomenės informavimui, skatina domėjimąsi jos atliekamu darbu ir valstybinio audito rezultatais. Vykdamas viešumu ir bendradarbiavimu pagrįstą ryšių su visuomene politiką, siekiama ne tik prisidėti prie veiksmingo audito poveikio visuomeniniams procesams, bet ir įtvirtinti teigiamą požiūrį į Valstybės kontrolę.

Informavimas apie institucijos veiklos rezultatus. 2009 metais buvo parengti ir išplatinti 88 pranešimai spaudai apie atliktus valstybinius auditus ir kitą Valstybės kontrolės veiklą. Valstybės kontrolės atlikti auditai ir kita institucijos veikla žiniasklaidoje buvo minimi daugiau nei 3000 kartų. Absoliuti dauguma (98,7 proc.) informacijos apie valstybinius auditus buvo teigiama.

Per 2009 metus Valstybės kontrolės darbuotojai dalyvavo apie 40 radijo laidų, žodžiu ar raštu atsakyta į maždaug 350 žiniasklaidos priemonių paklausimų.

Nuolat tobulinama Valstybės kontrolės interneto svetainė www.vkontrolė.lt, kurioje galima susipažinti ne tik su atliktais valstybiniais auditais, bet ir su institucijoje vykstančiais įvykiais.

Per 2009 metus svetainėje sukurtos aštuonios naujos skiltys, įdiegtos septynios naujos funkcijos, patobulintos šešios skiltys ir funkcijos. Svetainė atitinka valstybinių institucijų internetinėms svetainėms keliamus reikalavimus, turinio ir dizaino tobulinimo darbai vykdomi toliau.

Visuomenės įtraukimas į Valstybės kontrolės veiklą. 2009 metų sausio mėnesį minėtos 90-osios Valstybės kontrolės įkūrimo metinės. Šiai datai paminėti organizuota tarptautinė konferencija „Valstybinis auditas – pagalba valstybei išmintingai valdyti savo turtą“.

Konferencijoje savo patirtimi ir išvalgomis valstybinio audito, parlamentinės kontrolės, ES biudžeto perspektyvų ir atskaitingumo klausimais dalinosi Lietuvos ir ES institucijų bei valstybių pareigūnai.

Konferencijoje dalyvavo apie 300 kvietinių svečių ir Valstybės kontrolės darbuotojų.

Konferencijos „Valstybinis auditas – pagalba valstybei išmintingai valdyti savo turtą“ akimirkos

Planuojant 2010 metų valstybinio (veiklos) audito programą, 2009 metų rugsėji–spalį pirmą kartą Valstybės kontrolėje buvo organizuotas diskusijų ciklas pagal pasirinktą prioritetinę viešojo sektoriaus veiklos sritį, kurioje, sudarant ateinančių metų valstybinę audito programą, planuojama atlikti didžiąją dalį valstybinių veiklos auditų.

Prioritetine 2010 metų sritimi pasirinkta konkurencinga ekonomika. Dėmesį šiai sričiai lėmė šalyje vykdomos reformos, susidariusios nepalankios ekonominės sąlygos, visuomenės lūkesčiai, siekiant socialinio ekonominio modelio – gerovės valstybės.

Diskusijų ciklo „Konkurencinga ekonomika: ar tinkamu keliu einame?“ metu pasisakė ministerijų ir kitų valdžios institucijų atstovai, kuriems oponavo svečiai iš akademinės visuomenės, nevyriausybiinių organizacijų, verslo. Tarp 65 dalyvių, atstovavusių tiek viešajam, tiek privačiam sektoriui, dalyvavo svečių iš Prezidentūros, Seimo, Ūkio, Švietimo ir mokslo, Vidaus reikalų ministerijų, VĮ Energetikos agentūros, Lietuvos pramoninkų konfederacijos, Lietuvos verslo ir darbdavių konfederacijos, Lietuvos vėjo energetikų asociacijos, Lietuvos hidroenergetikų asociacijos, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Lietuvos laisvosios rinkos instituto, Žinių ekonomikos forumo, Kauno technologijos, Vilniaus, Mykolo Romerio, Klaipėdos universitetų, kitų institucijų ir organizacijų, sulaukta verslo atstovų.

Diskusijose išgirstos nuomonės ir argumentai valstybiniams auditoriams sudarė galimybę per palyginti trumpą laiką gauti koncentruotą ir nevienašališką informaciją, diskutuoti apie problemines konkurencingos ekonomikos užtikrinimo sritis ir gauti atsakymus į klausimus, ar reikia, kada reikia ir kokia apimtimi reikia planuoti ateinančių metų veiklos auditus.

Per 2009 metus apie 700 Vilniaus ir Mykolo Romerio universitetų, Klaipėdos verslo ir technologijų kolegijos studentų ir Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos moksleivių buvo

supažindinti su Valstybės kontrolės veikla. Jie domėjosi ne tik šalies aukščiausiąja audito institucija, bet ir pačiu valstybiniu auditu, jo raida ir vystymosi perspektyvomis.

Bendravimas su piliečiais. Valstybės kontrolės specialistai 2009 metais nagrinėjo 160 piliečių skundų, pareiškimų ir prašymų, rengė atsakymus į klausimus elektroniniu paštu.

Į visus 2009 metais gautus piliečių skundus, pareiškimus, prašymus ir paklausimus atsakyta arba jie buvo persiųsti pagal kompetenciją kitoms institucijoms ir įstaigoms, teisėtvarkos institucijoms, apie tai informuojant pareiškėjus.

Vienas iš sėkmingo bendradarbiavimo su visuomene rezultatų – Valstybės kontrolė 2009 metais buvo išrinkta geriausiai dirbančia valstybės institucija.

4. Tarptautinis bendradarbiavimas

Valstybės kontrolė nuolat palaiko ir plėtoja tarptautinius ryšius su kitų valstybių aukščiausiosiomis audito institucijomis, tarptautinėmis organizacijomis, yra Tarptautinės aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos (INTOSAI3) ir jos regioninės darbo grupės Europos aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos (EUROSAI) narė.

Valstybės kontrolė aktyviai bendradarbiauja su aukščiausiosiomis ES institucijomis – Europos Komisija ir Europos Audito Rūmais, su kuriais 1996 metais buvo pasirašyta bendradarbiavimo deklaracija.

Pagrindinė aukščiausiųjų audito institucijų ir Europos Audito Rūmų bendradarbiavimo struktūra ES yra Ryšių palaikymo komitetas, kurį sudaro ES šalių aukščiausiųjų audito institucijų vadovai ir Europos Audito Rūmų pirmininkas, Ryšių palaikymo pareigūnų komitetas ir konkrečius audito klausimus nagrinėjančios darbo grupės.

2009 metais net kelis kartus Valstybės kontrolėje viešėjusi Europos Audito Rūmų (EAR) narė Irena Petruškevičienė pristatė pagrindinius 2007 metų ES biudžeto vykdymo aspektus, EAR veiklos rezultatus ir numatomus pokyčius institucijoje, 2008 metų EAR veiklos ir ES biudžeto vykdymo ataskaitas, įvardino pažangias bei tobulintinas ES lėšų naudojimo sritis.

Su Europos Komisija bendradarbiaujama vykdant misijas, kurių metu atliekami Europos Bendrijos lėšų panaudojimo Lietuvoje auditai. Valstybės kontrolės auditoriai dalyvauja Europos Komisijos generalinių direktoratų rengiamuose seminaruose ir darbo grupėse, kur analizuojami Europos Sąjungos fondų, vidaus kontrolės sistemos bei audito klausimai.

2009 metų kovo mėn. Valstybės kontrolėje surengtame metiniame koordinaciniame Europos Komisijos generalinių direktoratų ir Lietuvos institucijų atstovų susitikime aptarti svarbiausi 2000–2006 ir 2007–2013 metų programinių laikotarpių ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės klausimai.

Europos Komisijos atstovai teigiamai įvertino Lietuvos institucijų 2008 metais atliktą darbą. Susitikime aptarta Europos Komisijos generalinių direktoratų atliktų auditų ir pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo būklė, audito strategijos ir 2009 metų audito planai, metinio apibendrinimo

Europos komisijos atstovų vizito Valstybės kontrolėje akimirksnis

³ INTOSAI yra 1953 m įkurta profesinė organizacija, vienijanti 186 aukščiausiųjų audito institucijas. Organizacijos tikslas yra padėti aukščiausioms audito institucijoms prisitaikyti prie didėjančių joms keliamų reikalavimų, skatinti patirties ir naujovių audito srityje sklaidą.

ataskaita. Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) atstovas pateikė išsamią 2000–2006 metų programinio laikotarpio ES šalyse narėse nustatytų pažeidimų analizę.

Valstybės kontrolė 2009 metais atstovavo Lietuvos Respublikos aukščiausiai audito institucijai INTOSAI ir EUROSAI komitetų ir darbo grupių veikloje bei ES šalių aukščiausių audito institucijų vadovų Ryšių palaikymo komiteto darbo grupėse. Valstybės kontrolė palaikė nuolatinį ryšius su Europos Parlamento Biudžeto kontrolės komitetu, Europos Komisija ir Europos Audito Rūmais.

Dvišalis bendradarbiavimas

Dvišalis bendradarbiavimas su įvairių šalių aukščiausiosios audito institucijomis vykdomas keičiantis oficialiais ir darbo vizitais, dalyvaujant bendruose renginiuose, konferencijose, mokymuose ir seminaruose, atliekant lygiavertius auditus bei keičiantis profesine informacija.

Valstybės kontrolėje 2009 metais lankėsi Lietuvoje viešėjusi Kazachstano vyriausybinių delegacija.

Vizito institucijoje metu svečiai buvo supažindinti su institucijos veikla ir ją reglamentuojančiais teisės aktais, taip pat su juos dominančiais valstybiniais auditais, atliktais rinkos reguliavimo ir konkurencijos užtikrinimo srityse.

Su oficialiu vizitu 2009 metų lapkričio mėnesį Valstybės kontrolėje lankėsi ir Moldovos Respublikos sąskaitų rūmų delegacija, vadovaujama Sąskaitų rūmų pirmininkės Alos Popesku.

Susitikimo metu buvo aptarti aukščiausiosios audito institucijos veiklą reglamentuojantys įstatymai, metinės veiklos ataskaitos ir metinės auditų programos sudarymo, personalo valdymo ir mokymo, vietos savivaldos audito ir bendradarbiavimo su parlamentu klausimai.

Vystant ir nuolatos palaikant tarptautinį bendradarbiavimą 2009 metais Valstybės kontrolėje buvo suorganizuoti susitikimai su Jungtinės Karalystės ambasadoriumi Lietuvoje Simonu Buttu.

2009 metų rugsėjo mėnesį vyko valstybės kontrolierės Rasos Budbergytės susitikimas su Angolos Respublikos ambasadoriumi daktaru Domingu Sulolo (Domingos Culolo), reziduojančiu Švedijos Karalystėje.

Angolos Respublikos ambasadoriaus dr. Domingo Sulolo vizito Valstybės kontrolėje akimirka

Susitikimo metu aptartas galimas Valstybės kontrolės bendradarbiavimas su Angolos audito institucija, Valstybės kontrolės ryšiai su Lietuvos Respublikos Seimu ir teisėsaugos institucijomis, pristatyti Valstybės kontrolės veiklos principai.

Ambasadoriaus pažymėjo, kad Angolos aukščiausioji audito institucija galėtų perimti Valstybės kontrolėje įdiegtą gerąją praktiką ir sukauptą patirtį valstybinio audito ir bendradarbiavimo su kitomis valstybės institucijomis srityse.

2010 metais Valstybės kontrolė sieks ir toliau aktyviai bendradarbiauti su Europos Audito Rūmais, Europos Parlamentu, Europos Komisija, Šiaurės-Baltijos šalių

ir Lenkijos, Baltijos jūros regiono, Ukrainos ir Moldavijos aukščiausiosios audito institucijomis, tinkamai atstovauti šaliai ir nacionalinei aukščiausiai audito institucijai INTOSAI ir EUROSAI komitetų ir darbo grupių veikloje.

5. Valstybės kontrolė – savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų patarėja

Pagal Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės ir Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymuose nustatytą kompetenciją Valstybės kontrolė jau penktus metus atlieka Savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų atliktų auditų išorinę peržiūrą. Peržiūros tikslas – įvertinti audito institucijos audito kokybės užtikrinimo politiką ir procedūras, susijusias su bendra audito veikla, jų veiksmingumą, siekiant paskleisti gerosios audito patirties pavyzdžius, nustatyti auditorių mokymo sritis, pateikti patikimą informaciją apie atliekamo audito kokybę.

2009 metais peržiūrai buvo atrinkta 15 tarnybų iš 60-ies. Jose atlikta dvylikos finansinio (teisėtumo) ir trijų veiklos auditų peržiūros. Audito kokybės politikos ir procedūrų veiksmingumas buvo vertinamas institucijos ir audito lygiu. Išorinės peržiūros procese dalyvavo ir Savivaldybių kontrolierių asociacijos paskirti tarnybų atstovai.

Apibendrinus peržiūrų rezultatus parengta Savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų atliktų auditų išorinės peržiūros ataskaita, kuri pateikta Lietuvos savivaldybių asociacijai. Nustačius rizikos veiksnius, audito trūkumus ir neatitiktis Valstybinio audito reikalavimams, rekomenduota:

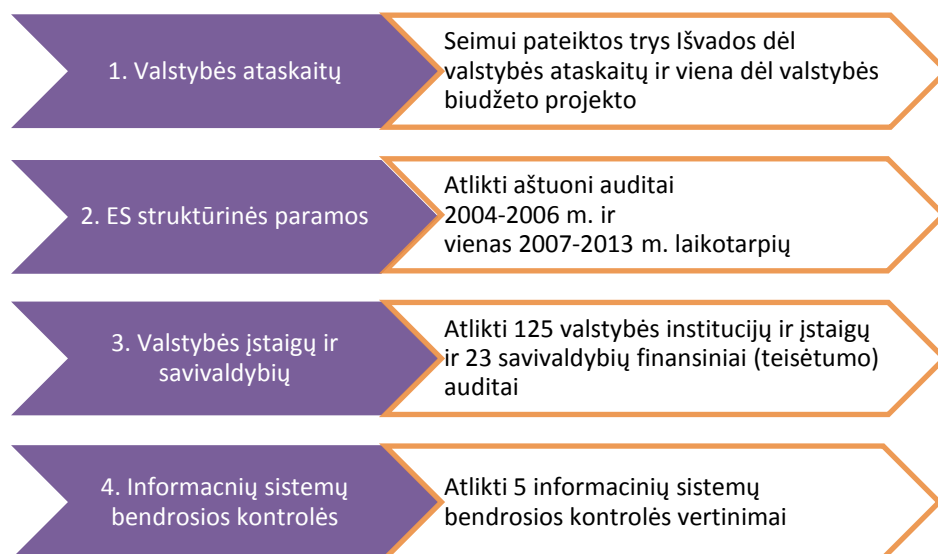
- Savivaldybių kontrolierių asociacijai įteisinti atliekamų auditų kokybės kontrolės vykdymą, kai Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyboje dirba vienas darbuotojas (kontrolierius), Savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose, kad būtų užtikrintos tinkamos savivaldybių išorės audito funkcijos;
- Savivaldybių kontrolės ir audito tarnyboms, įgyvendinant Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo pakeitimo įstatymo 27 straipsnio 1 dalies nuostatas, planuoti ir atlikti tiek finansinius, tiek veiklos auditus;
- skirti daugiau dėmesio savivaldybių kontrolierių kvalifikacijos kėlimui, ypač gilinti turimas žinias ir įgūdžius planavimo (finansinis auditas) ir strateginio ir išankstinio tyrimų (veiklos auditas) klausimais.

II. Finansų valdymo pažangos skatinimas

Siekiant finansų valdymo, vidaus kontrolės ir vidaus audito tobulinimo, valstybės institucijų turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo gerinimo, buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės tobulinimo atliekami valstybiniai auditai, kurių rezultatai veiksmingai prisideda ir prie viešojo sektoriaus atskaitingumo pažangos skatinimo.

2009 metais valstybiniai auditoriai atliko nacionalinio biudžeto lėšų naudojimo ir ES struktūrinės paramos auditus, Seimui pateikė išvadas dėl valstybės ataskaitų parengimo pagal teisės aktus tinkamumo (6 pav.).

6 pav. Skatinant finansų valdymo pažangą 2009 m. Valstybės kontrolės atliktų auditų mastas

Valstybiniai auditai atlikti vadovaujantis Valstybiniais audito reikalavimais, INTOSAI ir Tarptautiniais audito standartais, Valstybės kontrolės parengtomis metodikomis.

1. Valstybės ataskaitų auditas

Seimo vykdomos parlamentinės valstybės ataskaitų ir pajamų kontrolės stiprinimas

Valstybės kontrolė 2009 metais parengė ir Seimui pateikė Išvadas dėl:

- 2008 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos;
- 2008 metų valstybės skolos, suteiktų paskolų iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų ir suteiktų valstybės garantijų ataskaitos;
- Valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2008 metų ataskaitos;
- 2010 metų valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto.

Išvada dėl 2008 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos

Valstybės kontrolės nuomone, 2008 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita reikšmingais atvejais parengta pagal teisės aktų reikalavimus, reglamentuojančius apyskaitos sudarymą. Auditų metu nustatytos klaidos asignavimų valdytojų pateiktose finansinėse ataskaitose turėjo reikšmingos įtakos apyskaitos duomenų tikrumui ir teisingumui, o nustatyti asignavimų valdytojų teisės aktų pažeidimai, naudojant valstybės biudžeto lėšas, turėjo reikšmingos įtakos 2008 metų valstybės biudžeto vykdymo teisėtumui.

Seimas, apsvarstęs Išvadą dėl 2008 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos, pritarė Valstybės kontrolės teiktoms rekomendacijoms ir savo nutarimu pasiūlė Vyriausybei priimti sprendimus pagal Valstybės kontrolės išvadoje pateiktus siūlymus.

Išvada dėl 2008 metų valstybės skolos, suteiktų paskolų iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų ir suteiktų valstybės garantijų ataskaitos

Valstybės kontrolė Išvadoje dėl 2008 metų Valstybės skolos ataskaitų nurodė, kad Vyriausybė skolinosi laikydamasi teisės aktais nustatytų skolinimosi limitų. Valstybės skolos ataskaitos visais reikšmingais atžvilgiais parengtos pagal Valstybės skolos įstatymą ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių Valstybės skolos ataskaitų parengimą, reikalavimus, jose nėra reikšmingų išskraipymų, lyginant su Finansų ministerijos tvarkomais duomenimis, iš kurių jos sudarytos.

Auditoriai atkreipė dėmesį, kad:

- valstybės skola ženkliai didėja ir ateityje jai gali daryti įtaką įteisinta galimybė suteikti valstybės garantijas verslui, studentams ir kt.;
- auga skolinimosi sąnaudos ir išlaidos skolos priežiūrai;
- valstybės skolos ataskaitose neatskleista informacija apie visus neapibrėžtus valstybės įsipareigojimus, atidėjimai didesnės rizikos paskoloms, suteiktoms su valstybės garantija ir iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų, kt.

Išvada dėl Valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2008 metų ataskaitos

Valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2008 metų ataskaita reikšmingais atžvilgiais parengta pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus, reglamentuojančius Ataskaitos sudarymą. Teikiant Išvadą dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitos, konstatuota, kad išskyrus atvejus, nustatytus auditų metu, valstybės turtas visais reikšmingais atžvilgiais valdomas, naudojamas ir disponuojama juo laikantis teisės aktų reikalavimų.

Ataskaita valstybės turto finansinę būklę atspindi tiek, kiek reikalaujama galiojančiuose teisės aktuose, tačiau nerodo tikros ir teisingos būklės. Pagal šiuo metu galiojančius teisės aktus viešojo sektoriaus subjektai apskaitoje registruoja ir finansinėse ataskaitose nurodo ne visą turtą ir išpareigojimus, nevertina turto nuvertėjimo, išpareigojimų neklasifikuoja į ilgalaikius ir trumpalaikius.

Nuo 2010 metų pradėjus taikyti Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus, šių apskaitos problemų viešajame sektoriuje neturėtų likti. Pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą, nuo 2009 m. liepos 1 d. turėjo būti naudojama valstybės turto informacinė paieškos sistema, bet ji dar nesukurta.

Išvada dėl 2010 metų valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto

Valstybės kontrolė Seimui teikiamose išvadose nurodo taisytinus dalykus ir pateikia siūlymus Vyriausybei, Finansų ministerijai, kitoms institucijoms.

2009 metais parengtose išvadose pateiktos 35 rekomendacijos, iš jų 17 Vyriausybei, 13 Finansų ministerijai, 5 – kitoms institucijoms. Į daugumą teiktų rekomendacijų dėl 2010 metų valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto tobulinimo atsižvelgta. Įgyvendintos šešios iš aštuonių pateiktų rekomendacijų. Kitų rekomendacijų įgyvendinimas stebimas, o jų įgyvendinimo vertinimas bus pateiktas su 2010 metų išvadomis.

2. Europos Sąjungos struktūrinės paramos auditas

Skaidrus ir efektyvus ES teikiamos paramos valdymo ir naudojimo skatinimas

Vykdamas deklaraciją baigus teikti ES 2004–2006 metų struktūrinę paramą rengiančios institucijos funkcijas

Valstybės kontrolė, vykdydama šią funkciją, pagal 2009 metų valstybinio audito programą atliko:

ES struktūrinių fondų (išskyrus Bendrijų iniciatyvas) atrankinių patikrinimų audito rekomendacijų įgyvendinimo vertinimą. Audito metu nustatyta, kad Švietimo ir mokslo ministerijos Vidaus audito skyriaus (toliau – ŠM VAS) klaidų ir neatitikimų vertinimai, dėl kurių buvo nustatytos netinkamos finansuoti išlaidos, nebuvo pakankami. Minėtas Vidaus audito skyrius ne visada veiklos atrankinius patikrinimus atliko projekto įgyvendinimo vietoje. Finansų ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Susisiekimo ministerijos vidaus audito skyriai ir Žemės ūkio ministerijos Vidaus audito departamentas (dėl Žuvininkystės orientavimo finansinio instrumento) valstybiniais auditoriams pateikė netikslią informaciją apie patikrintas Europos Komisijai deklaruotas tinkamas finansuoti išlaidas, sugrupuotas pagal išlaidų deklaravimo metus ir atitinkamai pagal patikrinimo metus.

Visos institucijos, atsakingos už veiklos atrankinius patikrinimus, išskyrus Finansų, Ūkio ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijas, savo metodikų pakeitimus atliko pavėluotai. Pavyzdinė vidaus audito metodika nebuvo papildyta vidaus audito kokybės peržiūros procedūromis, kaip buvo numatyta valstybinio audito ataskaitos rekomendacijų įgyvendinimo priemonių plane. Neįgyvendinta rekomendacija dėl Ūkio ministerijos vykdyto (vykdomo) techninės paramos projekto pagal paramos sutartį BPD2004-ERPF-5.1.0-02-05/0009 įsigytų audito paslaugų išlaidų tinkamumo ir galimų netinkamų finansuoti išlaidų įvertinimo bei jų susigražinimo.

Sanglaudos fondo projekto „Transeuropinio transporto tinklo kelio E28 Vilnius – Marijampolė plėtra 2004 – 2006 metais“ vertinimą. Audito metu nustatyta, kad nebuvo pasiektas vienas iš aplinkosauginių tikslų (neįrengta viena iš požeminių perėjų gyvūnams), taip pat 24 079 EUR netinkamų finansuoti išlaidų dėl neįrengtos nuovažos (3 972 EUR) ir pakeisto didesnio langų skaičiaus nei numatyta Komisijos sprendimo pakeitime (20 107 EUR).

Nustatyta rizika, kad esant vienam viešojo pirkimo dalyviui, nebuvo tinkamų sąlygų pasirinkti ekonomiškai naudingiausių arba mažiausios kainos pasiūlymą. Taip pat rizika, kad viešojo pirkimo reikalavimai galėjo turėti diskriminacinį poveikį dėl patirties generaliniam rangovui, atsakingam partneriui, subrangos masto, pasinaudojimo kredito linijomis reikalavimų, taip pat dėl reikalavimo turėti arba numatyti galimybę Lietuvoje nuomotis gamybinę bazę ir pan.

Nustatyta viešojo pirkimo procedūrų pažeidimų: pasiūlymo vertinimo procedūra atlikta neturint pakankamų įrodymų, pirkimo dokumentai neatitiko reikalavimų, taisymai atlikti ne pagal reikalavimus, pirkimo dokumentuose buvo aritmetinių klaidų, posėdžio protokolai neišsamūs ir t.t.

Statybos proceso dokumentavimo trūkumai: statybos žurnaluose nenurodyti visi atlikti darbai, Statinių pripažinimo tinkamais naudoti aktai nėra pildomi tinkamai. Galutinės mokėjimo paraiškos priede neteisingai nurodyti fiziniai indikatoriai: pakeistų langų skaičius, vandens priemonės įgyvendinimo lygis.

Sanglaudos fondo (ISPA) projekto „Šiaurinis išvažiavimas iš Klaipėdos valstybinio jūrų uosto“ vertinimą. Audito metu nustatyta, kad vadovaujančioji institucija valdymo ir kontrolės sistemos veikimo patikrinimus atliko nereguliariai, projekto galutinės ataskaitos išvadose pateikta nepatikslinta informacija apie turta, perduotą į skirtingų turto valdytojų balansus. Mokėjimo institucija nesilaikė procedūrų vadove nustatyto patikros vietoje ataskaitos parengimo termino.

Sanglaudos fondo projekto „Transeuropinio transporto tinklo kelių (E85 Lyda – Vilnius, E272 Vilnius – Panevėžys, E272 Panevėžys – Šiauliai, E272 Šiauliai – Palanga) plėtra 2004 – 2006 metais“ vertinimą. Audito metu nustatyta 35 370 EUR netinkamų finansuoti išlaidų dėl pralaidų valymo (29 877 EUR), nenuolatinio naudojimo statinio (1 478 EUR), netinkamo tipo nuovažos (2 237 EUR), durų ir langų negyvenamosiose patalpose (1 778 EUR) įrengimo.

Nustatyta rizika, kad pirkimo dokumentuose nurodyti reikalavimai galėjo riboti konkurenciją (dėl tam tikros darbo patirties generaliniam rangovui reikalavimo) arba galėjo būti diskriminacinio pobūdžio užsienio įmonių atžvilgiu (dėl reikalavimo turėti gamybinę bazę).

Viešųjų pirkimų metu naudotas netinkamas skaičiuojamosios kainos nustatymo metodas. Galutinis paramos gavėjas (toliau - GPG) nepagrįstai padidino nenumatytų darbų apimtį, jo apskaičiuota rangos darbų kaina nepagrįsta lokalinėmis sąmatomis, pabrangimo koeficientai taikyti nesilaikant taisyklių. Kai kurių sutarčių darbo projektai parengti netinkamai. Įgyvendinančioji institucija nežymėjo GPG priklausančių PVM sąskaitų faktūrų. Neišsamiai parengta projekto galutinė ataskaita: nenurodyta, kokie darbai neatlikti ir kokią įtaką tai turėjo įrengto kelio kokybei; nepridėtas dokumentas, kuris įrodytų, kad projektas tikslą pasiekė (danga sustiprinta). Pateikti duomenys neatitinka sumų, apskaičiuotų pagal rangovų kiekių žiniaraščius. Nustatyta Statybos žurnalo pildymo netikslumų.

Pasibaigus auditui parengtas raštas Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybai dėl tyrimo atlikimo dirbtinio rinkos pasidalijimo klausimu.

Sanglaudos fondo (ISPA) projekto Nr.2000/LT/16/P/PE/001 „Geriamo vandens ir nuotekų surinkimo sistemų atnaujinimas ir plėtra Vilniuje“ vertinimą. Audito metu nustatyta, kad patirta 438 596 EUR išlaidų, kurios turėjo būti finansuojamos iš Neries upės baseino investicinės programos I paketo lėšų. Nustatyta 340 815 EUR netinkamų finansuoti išlaidų: projektavimo darbų sutartis įvykdyta tik 95 proc. (6 432 EUR); dėl išlaidų, kurios susijusios su inžinieriaus aprūpinimu ir turėjo būti įtrauktos į techninės priežiūros sutartį, o ne į rangos, ir buvo išlaidų (320 496 EUR); taip pat dėl išlaidų, kurios buvo patirtos iki išlaidų tinkamumo datos (13 887 EUR). Dėl įtarimų sukčiavimu ir apgaule (inžinieriaus aprūpinimas) Finansinių nusikaltimų tyrimo Tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – FNTT) paprašyta atlikti tyrimą (FNTT atsisakė pradėti tyrimą, nes, jos nuomone, nebuvo padaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių). Audito metu nustatyti sisteminiai esminiai ES viešųjų pirkimų ir konkurencijos reikalavimų pažeidimai: dėl papildomų darbų pirkimo iš to paties tiekėjo turėjo būti organizuotas naujas viešojo pirkimo konkursas; techninės projekto specifikacijos parengtos netinkamai; nesilaikyta lygiateisiškumo principo (viešojo pirkimo komisija vertindama dalyvių pateiktus pasiūlymus ir nustačiusi kai kuriuos trūkumus, juos įvertino skirtingai). Nustatyta vidaus auditorių atlikto darbo trūkumų. Projekto galutinėje ataskaitoje pateikta nepakankamai išsami informacija, kai kuriais atvejais pateikta informacija neatitinka informacijos, pateiktos kartu su išlaidas pateisinančiais ir apmokėjimą patvirtinančiais dokumentais.

Sanglaudos fondo (ISPA) projekto „Jonavos nuotekų valymo įrenginių rekonstrukcija, nuotekų tinklų plėtra ir geriamojo vandens tinklų atnaujinimas“ vertinimą. Audito metu nustatyta 23 419 EUR netinkamų finansuoti išlaidų: dėl inžinieriaus aprūpinimo išlaidų, kurios turėjo būti įtrauktos į techninės priežiūros sutartį, o ne į rangos (21 319 EUR) ir dėl nepilnai įvykdytos rangos darbų sutarties (ne visi sutartyje numatyti darbai fiziškai atlikti) (2 100 EUR). Vadovaujančioji institucija patikras dėl sistemos veikimo atliko nereguliariai, Mokėjimo institucija nesilaikė patikrų ataskaitų parengimo termino. Įgyvendinančiosios institucijos patikros atliktos nekokybiškai: negalima buvo įsitikinti, kad patikrų metu buvo tikrinamas fizinių indikatorių faktinis įgyvendinimas; nesilaikyta patikrų vietoje atlikimo tvarkos (kad kiekviena darbų sutartis būtų patikrinta mažiausiai kartą per metus); ataskaitos parengtos nesilaikant nustatyto termino; ataskaitose ne visi atsakymai pagrįsti peržiūrėtu dokumentu ar yra komentaras; jos neišformintos patikrinimo vietoje metu. Nustatyta viešojo pirkimo reikalavimų nesilaikymo atveju: nepateikti

įrodymai, kad 4-ių rangos sutarčių techninių reikalavimų parengimui samdyti specialistai pasirašė objektyvumo ir konfidencialumo deklaracijas; viešojo pirkimo procedūrų ataskaitos išsiųstos VPT pavėluotai; konkurencinių derybų metu gautas pirmasis konkurso dalyvio pasiūlymas nesunumeruotas; viešųjų pirkimų komisija nesilaikė pasiūlymų vertinimo termino; nepateikti įrodymai, kad vertinimo komisija buvo patvirtinta, o jos nariai pasirašė nešališkumo deklaracijas; perkančioji organizacija nesilaikė Viešųjų pirkimų įstatymo – gavusi rangovo rašytinę pretenziją nesustabdė pirkimo procedūrų, negavo Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės sutikimo dėl procedūrų nestabdymo. Projekto galutinėje ataskaitoje pateikta informacija nėra visiškai išsami ir tiksli ir kai kuriais atvejais nesutampa su informacija, pateikta kartu su išlaidas pateisinančiais ir apmokėjimą pagrindžiančiais dokumentais.

Sanglaudos fondo (ISPA) projekto Nr.2001/LT/16//P/PE/005 „Šiaulių regiono atliekų tvarkymo sistemos plėtra“ vertinimą. Audito metu nustatyta 22 922 EUR netinkamų finansuoti išlaidų: dėl 15 845 EUR išlaidų, susijusių su techninio inžinieriaus aprūpinimu, kurios turėjo būti įtrauktos į techninės priežiūros sutartį, o ne į rangos; 7 077 EUR išlaidų, kurios nekompensuojamos iš Sanglaudos fondo lėšų (atsarginės dalys, techninis aptarnavimo ir priežiūros paslaugos, vartojimo reikmenų įsigijimas). Valdymo ir kontrolės sistemos institucijų apskaitos sistemose neįregistruotas išsiskolinimas bei gautina suma (64 411 EUR). Sistemos veikimo priežiūra, numatant ir atliekant patikras, buvo atliekama nereguliariai ir nekokybiškai (nesilaikyta ataskaitų parengimo terminų; patikrų dažnio; blogai užpildyti patikros lapai; neišsami, nesusieta su lydinčiais dokumentais informacija). Įgyvendinančioji institucija nesilaikė viešųjų pirkimų procedūrų: neišsamūs komisijos protokolai, neišsiunčiami pranešimai apie sutarties sudarymą kitiems konkurso dalyviams, blogai pildomi patikros lapai).

Sanglaudos fondo (ISPA) projekto 2001/LT/16/P/PE/003 „Alytaus regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“ vertinimą. Audito metu nustatyta 540 486 EUR netinkamų finansuoti išlaidų: 241 056 EUR išlaidų dėl atliktų darbų, kurie nepagrįsti teisiškai įpareigojančiomis sutartimis; 219 151 EUR dėl didesnio ploto administracinio pastato statybos; 40 276 EUR dėl įrangos techninio aptarnavimo ir priežiūros išlaidų, kurios nėra kapitalizuojamos, o laikomos atsargomis ar veiklos sąnaudomis; 14 952 EUR dėl keleivinio automobilio (universalo), o ne sunkvežimio, kuris buvo numatytas Finansiniame memorandume, įsigijimo; 19 365 EUR dėl su projekto tikslais nesusijusio ilgalaikio ir trumpalaikio turto įsigijimo; 5 686 EUR dėl išlaidų, kurios nepagrįstos išlaidas įrodančiais dokumentais. Nustatyta Viešųjų pirkimų įstatymo procedūrinių reikalavimų nesilaikymo, kai kurių viešųjų pirkimų principų pažeidimų. Įgyvendinančiosios institucijos atliktų patikrų vietoje ataskaitose kai kurie atsakymai nepagrįsti peržiūrėtu dokumentu; nėra komentaro; nėra peržiūrėtų dokumentų sąrašo. Projekto galutinėje ataskaitoje pateikta informacija nėra visiškai tiksli ir išsami.

Vykdamas ES 2007–2013 metų struktūrinės paramos, gaunamos pagal konvergencijos tikslą, audito institucijos funkcijas⁴

2009 metais, įvykdamas ES 2007–2013 metų struktūrinės paramos, gaunamos pagal konvergencijos tikslą, audito institucijos funkcijas atliktas Veiksmų programų, įgyvendinančių Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją konvergencijos tikslui įgyvendinti, valdymo ir kontrolės sistemos veikimo ir 2008 metais Europos Komisijai deklaruotų išlaidų valstybinis finansinis (teisėtumo) auditas. Audito apimtis buvo ribojama šių veiksmų:

- nebuvo galimybės įvertinti kai kurių pagrindinių valdymo ir kontrolės sistemos elementų praktinio veikimo;
- audituojamu laikotarpiu išlaidų EK deklaruota nebuvo, todėl nebuvo galimybių atlikti audito procedūrų, susijusių su deklaruotų išlaidų detaliu testavimu (veiksmų auditu pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006 62 str. nuostatas).

Valstybinio audito išvadoje pateikiama sąlyginė nuomonė – audituojamu laikotarpiu Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programų valdymo ir kontrolės sistema atitiko reikalavimus, taikytinus pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006 58–62 straipsnius ir Komisijos reglamento 1828/2006 3 skirsnį, ir veikė efektyviai, išskyrus apimties apribojimus ir audito metu nustatytus dalykus:

- buvo nepakankamas Bendrijos teisės aktuose nurodytų funkcijų priskyrimas valdymo ir kontrolės sistemos institucijoms ir su šiomis funkcijomis susijusių užduočių pavedimas bei pavestų užduočių priežiūra;
- nuomonės išleidimo metu nebuvo patvirtintos taisyklės, reglamentuojančios finansinės paramos, išmokėtos ir (arba) panaudotos pažeidžiant teisės aktus, gražinimo procesą, o pažeidimų tyrimo ir nustatymo sistema baigta kurti tik 2009 m.;
- buvo nepakankama dvigubo finansavimo prevencija;
- buvo nepakankamai užtikrinami audito sekos reikalavimai.

ES finansinės paramos valdymo 2004–2008 metų ataskaita

Siekiant informuoti Lietuvos valdžios institucijas ir visuomenę apie esamą situaciją ES finansinės paramos valdymo ir panaudojimo srityse, nustatyti rizikos veiksniai, galinčius daryti įtaką ES finansinės paramos valdymui ir panaudojimui, pateikti siūlymus dėl ES finansinės paramos valdymo tobulinimo 2009 metais parengta ES finansinės paramos valdymo 2004–2008 metų ataskaita. Apibendrinančio pobūdžio ataskaitoje vertinta 2004–2006 metų ir 2007–2013 metų programavimo laikotarpiais Lietuvai skirtos ES struktūrinės paramos (ES struktūrinių ir Sanglaudos fondų) valdymas 2004–2008 metais ir panaudojimas iki 2008 metų gruodžio 31 d.

Audito metu daugiausia trūkumų, naudojant 2004–2006 m. skirtą ES struktūrinių ir Sanglaudos fondų paramą, nustatyta viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo, projektų atrankos ir vertinimo, struktūrinės paramos kompiuterinės informacinės valdymo ir priežiūros sistemos diegimo ir naudojimo srityse. Labiausiai vėluojama įgyvendinti Sanglaudos fondo aplinkosaugos projektus, nes savivaldybėms stigo patirties, pavėluotai buvo vykdomi viešieji pirkimai ir pasirašomos sutartys. Apibendrinančioje ataskaitoje atkreiptas dėmesys į tai, kad užsitiesus Sanglaudos fondo projektų vykdymui, padidėjo daugelio jų vertė – 2008 metų pabaigoje ji siekė

⁴ Siekiant tinkamai Lietuvai 2007–2013 m. laikotarpiu skirtų ES struktūrinės paramos lėšų, konvergencijos tikslui įgyvendinti, naudojimo ir įvertinimo Valstybės kontrolės efektyvią veiklą ir patirtį audituojant ES finansinę paramą, gautą Lietuvoje iki įstojimo į ES laikotarpiu ir 2004–2006 m. programavimo laikotarpiu, Seimas nutarimu Valstybės kontrolei pavedė atlikti ir veiksmų programų, įgyvendinančių Lietuvos 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją konvergencijos tikslui įgyvendinti, audito institucijos funkcijas pagal 2006 m. gruodžio 8 d. Europos Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1828/2006.

796 mln. Lt, o tai teks apmokėti nacionalinėmis lėšomis. Audito metu buvo identifikuota rizika, kad valstybės ir savivaldybių biudžetuose 2009–2010 metais gali nepakakti lėšų projektams užbaigti. Neįgyvendinus ES finansuojamų projektų per nustatytą laikotarpį, suteiktą paramą tektų gražinti ES.

Atkreiptas dėmesys, kad lėtai buvo naudojamos 2007–2013 metams numatytos struktūrinės paramos lėšos. Iki 2009 metų pradžios panaudota tik 705 mln. Lt, arba 2,26 proc. visų numatytų lėšų. Lėšų naudojimą programavimo laikotarpio pradžioje labiausiai stabdė užsitęsęs reikiamų teisės aktų rengimas. Pažymėta, kad netinkamai panaudotai ES struktūrinei paramai sugražinti Lietuvoje netaikomas tarpusavio skolų užskaitymo mechanizmas.

Finansų ministerijai rekomenduota įvertinti šios priemonės taikymo galimybę, siekiant paspartinti lėšų gražinimą į biudžetą. Be to, auditorių manymu, nevisiškai įgyvendinta anksčiau Vyriausybei pateikta rekomendacija periodiškai informuoti visuomenę apie Lietuvos gaunamos finansinės paramos panaudojimą.

Įgyvendinant audito rekomendacijas Vyriausybė 2009 metų gruodžio 16 d. nutarimu 1713 „Dėl metinio atlikto audito ir deklaracijų apibendrinimo dokumento rengimo ir teikimo Europos komisijai tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtino Metinio atlikto audito ir deklaracijų apibendrinimo dokumento rengimo ir teikimo Europos komisijai tvarkos aprašą ir pavedė Finansų ministerijai per 4 mėnesius parengti ir kartu su suinteresuotomis institucijomis suderinti Informacijos apie visos Lietuvai skirtos ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos valdymą ir panaudojimą rengimo ir teikimo Vyriausybei tvarkos aprašą.

3. Valstybės įstaigų ir savivaldybių finansinis (teisėtumo) auditas

Pažangių finansų valdymo ir kontrolės sistemų diegimo viešajame sektoriuje skatinimas

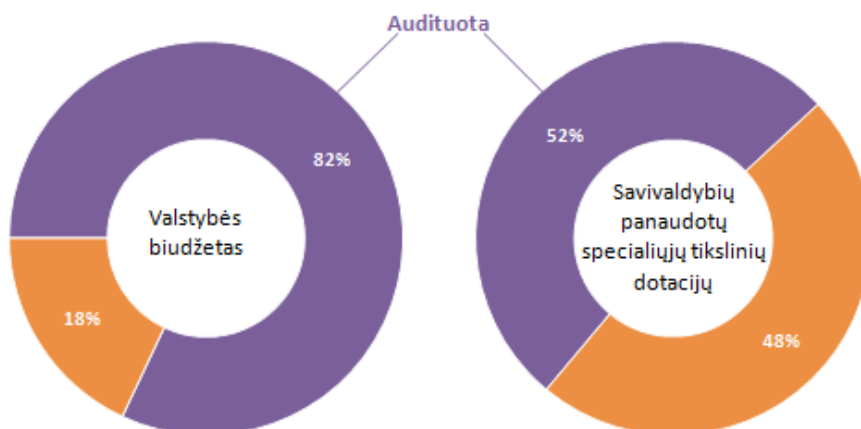
Finansinio (teisėtumo) audito tikslas – įvertinti audituojamo subjekto finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių ir (ar) kitų ataskaitų duomenų, taip pat valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumą ir jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams bei pareikšti nepriklausomą nuomonę.

2009 metais Valstybės kontrolė atliko 148 finansinius (teisėtumo) auditus (125-iose valstybės institucijose ir įstaigose, 23-ose savivaldybėse), iš jų visos apimties 96.

Lyginant su praėjusiais metais, 2009 metais audituota 46 subjektų daugiau. Valstybiniai auditoriai, atlikdami šio tipo auditus ir audito procedūras apsilankė 305 subjektuose.

Audituotos valstybės institucijos ir įstaigos panaudojo 20 023,8 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų, t. y. audituota 81,6 proc. visų panaudotų valstybės biudžeto asignavimų. Iš jų savivaldybėse audituota 1,3 mlrd. Lt, arba 52 proc. panaudotų specialiųjų tikslinių dotacijų lėšų (7 pav.).

7 pav. Finansinio (teisėtumo) audito mastas

2009 metais audituota ir 347 mln. Lt Užimtumo fondo lėšų, atliekant finansinius (teisėtumo) auditus Lietuvos darbo biržoje ir Lietuvos darbo rinkos ir mokymo tarnyboje prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Pateiktos audito nuomonės

Auditoriai, vadovaudamiesi Valstybinio audito reikalavimais ir atsižvelgdami į audito metu nustatytų klaidų reikšmingumą, valstybinio audito išvadoje gali: pareikšti besąlyginę, sąlyginę ar neigiamą arba atsisakyti pareikšti nuomonę.

2009 metais daugiausia, arba 79 proc., nuomonių, pareiktų valstybės institucijoms, įstaigoms ir savivaldybėms pateiktose valstybinio audito išvadose dėl 2008 metų finansinės atskaitomybės teisingumo ir valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo buvo modifikuotos (sąlyginės ir neigiamos) (2 lentelė).

2 lentelė. Visos apimties finansinių (teisėtumo) auditų išvadose pareikštos nuomonės

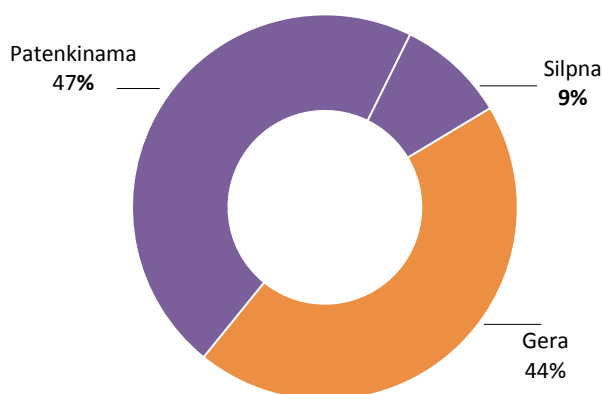
Nuomonės tipas	2009 m. – dėl 2008 m.				2008 m. – dėl 2007 m.			
	Dėl finansinės atskaitomybės teisingumo		Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo		Dėl finansinės atskaitomybės teisingumo		Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo	
	vnt.	proc.	vnt.	proc.	vnt.	proc.	vnt.	proc.
Besąlyginė	51	53	21	22	52	52	38	37
Sąlyginė	40	42	71	74	44	43	62	61
Neigiama	5	5	4	4	6	6	2	2
Iš viso	96	100	96	100	102	100	102	100

Vien tik institucijos ir įstaigos, kurioms pareikštos neigiamos arba viena neigiama nuomonė, 2008 metais panaudojo 5 568 mln. Lt asignavimų, arba 28 proc., audituotos sumos. Valstybės institucijoms ir įstaigoms sąlyginės arba viena sąlyginė nuomonė pareikštos dėl 10 241,2 mln. Lt, arba 51 proc., audituotos sumos.

Vidaus kontrolės vertinimas

Valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo teisėtumas ir turto naudojimo efektyvumas tiesiogiai priklauso nuo subjekto nustatytų ir atliekamų vidaus kontrolės procedūrų.

Vidaus kontrolės stiprinimas yra vienas iš finansų valdymo skaidrumo ir atskaitingumo gerinimo būdų. Vidaus kontrolės būklės vertinimas rodo, kad daugiau nei pusėje, arba 56 proc., audituotų subjektų sukurtos ir įgyvendintos vidaus kontrolės procedūros nesudaro galimybės išvengti klaidų ir trūkumų apskaitant turtą, tinkamai naudojant valstybės biudžeto lėšas bei sudarant finansinę atskaitomybę (8 pav.).

8 pav. Vidaus kontrolės vertinimas audituotuose subjektuose

Gera, kai vidaus kontrolė atitinka jai keliamus reikalavimus, o atliktos audito procedūros įrodė, kad vidaus kontrolė veikia patikimai, išskyrus nereikšmingas išimtis.

Patenkinama, kai vidaus kontrolė atitinka jai keliamus reikalavimus arba atitinka su nereikšmingomis išimtimis, tačiau audito procedūros nesuteikė pakankamų įrodymų dėl vidaus kontrolės veiksmingumo ir nuoseklumo.

Silpna, kai vidaus kontrolė neatitinka jai keliamų reikalavimų.

Efektyvi vidaus kontrolė – prevencinė priemonė, siekiant išvengti klaidų, neatitikimų, apgaulių bei užtikrinti įstaigose dirbančių asmenų atsakomybę už savo sprendimus ir veiksmus, valdant ir naudojant valstybės turtą, įstatymų ir kitų teisės aktų laikymąsi, piniginių ir materialinių išteklių apsaugą nuo praradimo, netinkamo naudojimo ir valdymo.

Auditų rezultatai parodė, kad audituotuose subjektuose vidaus kontrolė organizuojama netinkamai. Tam, kad vidaus kontrolė taptų efektyvi ir gerai organizuota, reikia papildomų subjekto vadovo veiksmų ir darbuotojų tinkamo vidaus kontrolės reikšmės suvokimo.

Auditų rezultatai

Finansinių (teisėtumo) auditų metu valstybiniai auditoriai nustatė 1 236 teisės aktų pažeidimus. Lyginant su praėjusiais metais, nustatyta 384 pažeidimais daugiau. Didėjantis teisės aktų pažeidimų skaičius rodo, kad subjektų vadovybė skiria nepakankamai dėmesio ir priemonių, kurios užtikrintų teisingą finansinių ir kitų ataskaitų sudarymą, tinkamą valstybės biudžeto lėšų naudojimą.

Daugiausia teisės aktų pažeidimų nustatyta:

- ministerijose – 382, iš jų daugiausia: Švietimo ir mokslo, Žemės ūkio, Krašto apsaugos, Kultūros;
- savivaldybėse – 232, iš jų daugiausia: Vilniaus miesto, Šalčininkų rajono, Zarasų rajono;
- mokslo ir studijų institucijose – 164, iš jų daugiausia: Vilniaus universiteto Teorinės fizikos ir astronomijos institute, Klaipėdos universitete, Chemijos institute.

Analizuojant nustatytus teisės aktų pažeidimus, pastebėta, kad didžiąją dalį klaidų subjektai daro, taikant:

- Buhalterinės apskaitos įstatymą;
- Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą;
- Viešųjų pirkimų įstatymą;
- Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisykles;

Apibendrinti 2009 metų finansinių (teisėtumo) auditų rezultatai parodė dažniausia pasitaikančius pažeidimus:

- apskaitant valstybės turtą – neužregistruotas ar klaidinga verte apskaitytas turtas; neįtraukti įnašai į viešųjų įstaigų dalininkų kapitalą; neapskaitytos akcijos;
- naudojant valstybės lėšas ir turtą – nesudarytos su turto naudotojais patalpų naudojimo ir jas naudojant patiriamų išlaidų kompensavimo sutartys, atiduotas naudoti turtas užsienio valstybėse esantiems subjektams (mokykloms, organizacijoms, bendruomenėms), privačioms bendrovėms; sutaupyti asignavimai išlaidoms panaudoti ilgalaikio turto įsigijimui, o ne nepadengtų išskolinimų mažinimui; nurodytos faktinės išlaidos nesant išlaidas pateisinančių dokumentų;
- apskaitant ir naudojant pajamas – į valstybės biudžetą nepervestos arba pervestos ne laiku gautos pajamos; pajamos panaudotos ne pagal patvirtintas sąmatas; apskaitytos įplaukos, kurios nėra lėšos, gautos už paslaugas;
- darbo užmokesčio srityje – klaidingai skaičiuoti priedai, vienkartinės išmokos, išėtinės kompensacijos, darbo užmokestis už kasmetines atostogas, priedai, pajamų mokestis ir socialinio draudimo įmokos;
- vykdant viešuosius pirkimus – ne visais atvejais vadovautasi supaprastintų viešųjų pirkimų, taikant įprastą komercinę praktiką, pirkimo procedūromis; į pastatų rekonstravimo darbų pirkimo vertę įskaitytos projektavimo bei ekspertizės paslaugos, nors šios paslaugos buvo įsigytos anksčiau, sudarant pirkimo sutartis; pirkimo dokumentuose pakeistos nustatytos pirkimo sąlygos; neteisingai organizuoti konkursai; ilgalaikis turtas įsigytas nepasibaigus viešajam pirkimui, dar nesudarius pirkimo sutarties.

Įvardijant dažniausia pasitaikančius trūkumus viešojo sektoriaus finansų valdymo srityje, siekiame ne tik informuoti viešojo sektoriaus subjektus, bet ir skatinti įvertinti galimą riziką bei ištaisyti klaidas, kad ateityje jų būtų išvengta.

Dėl valstybinio audito metu nustatytų reikšmingų teisės aktų pažeidimų, nepašalintų audito metu, ir tokių pažeidimų, kurie dėl savo pobūdžio negali būti pašalinti, pagal finansinio (teisėtumo) audito ataskaitas buvo priimti 35 sprendimai⁵.

Valstybės kontrolė, valstybinio audito metu nustačiusi nuolatinius, esminius ar visuomenės interesų pažeidimus, praneša Seimui, Vyriausybei, teisėsaugos institucijoms ir imasi kitų prevencinių priemonių, kad pažeidimai nepasikartotų. Valstybės kontrolierius ir jo pavaduotojai, priimdami sprendimus pagal audito ataskaitas, turi teisę nustačius pažeidimus, nagrinėtinus teisėsaugos institucijų, valstybinio audito dokumentus perduoti jiems pagal kompetenciją.

2009 metais dvylikos finansinių (teisėtumo) auditų rezultatai pagal kompetenciją perduoti teisėsaugos institucijoms: vienuolikos Generalinei prokuratūrai, vieno – Specialiųjų tyrimų tarnybai dėl viešojo intereso gynimo sudarant sutartis dėl atliekų tvarkymo. Pagal dalį Generalinei prokuratūrai perduotos informacijos pradėti teisiniai tyrimai.

Bendradarbiavimas su Generaline prokuratūra yra viena iš priemonių siekti geresnio valstybinių auditų rekomendacijų įgyvendinimo. Tokio pobūdžio ryšių palaikymas vertintinas kaip naudingas abiem bendradarbiaujančioms pusėms siekiant tinkamo viešojo intereso gynimo bei ekonomiško, efektyvaus ir rezultatyvaus valstybės institucijų ir įstaigų uždavinių ir funkcijų įgyvendinimo.

Kaip teigiamą finansinio (teisėtumo) audito poveikį, skatinant finansų valdymo pažangą, galima pažymėti tai, kad audituoti subjektai audito metu:

- pašalino 58 proc. nustatytų pažeidimų;
- atstatė valstybės turto už 48,4 mln. Lt;
- į valstybės biudžetą grąžino 0,7 mln. Lt;
- įgyvendino 92 proc. pateiktų rekomendacijų.

Reikšmingų klaidų ištaisyimas audito metu – valstybinių auditorių tinkamo bendradarbiavimo su audituojamais subjektais reikiamu laiku rezultatas ir efektyviausias būdas užtikrinti valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo teisėtumą ir tinkamą valstybės turto valdymą, naudojimą ir juo disponavimą.

⁵ Dėl audito metu nustatytų reikšmingų teisės aktų pažeidimų priimamas administracinis aktas – sprendimas. Sprendimus, remdamasis audito ataskaitomis, priima valstybės kontrolierius ar jo pavaduotojai.

4. Informacinių sistemų bendrosios kontrolės vertinimas

Pažangios informacinių technologijų ir informacinių sistemų valdymo ir kontrolės praktikos viešajame sektoriuje skatinimas

Informacinių sistemų (toliau – IS) kontrolės vertinimas – tai bendrųjų informacinių sistemų kontrolės metodų, skirtų audituojamo subjekto sistemų valdymo ir saugos užtikrinimo problemoms spręsti, įvertinimas. 2009 metais atlikti penkių sudėtingų informacinių sistemų specializuoti kontrolės vertinimai:

- **Lietuvos geologijos tarnyboje prie Aplinkos ministerijos.** Audito metu nustatyta, kad Lietuvos geologijos tarnybos IS vidaus kontrolės branda apibrėžiama kaip Pirminis (*Ad-Hoc*) procesas. Tai reiškia, kad subjekte pripažįstamos su informacinėmis technologijomis susijusios problemos ir būtinumas jas spręsti. Parengta Žemės gelmių registro ir iš dalies GEOLIS politika, reglamentuotos su informacinėmis technologijomis problemomis ir procesais susijusios procedūros, tačiau aukštesnį brandos lygį trukdo pasiekti tai, kad šios nustatytos procedūros ne visada taikomos ir dokumentuojamos. Vadovybė supažindinama su nepriklausomų auditorių informacinių technologijų būklės vertinimais, tačiau nepakankamai atsižvelgiama į auditorių rekomendacijų įgyvendinimą. IS politikos, atitinkančios teisės aktų reikalavimų, atnaujinimas ir parengimas ir įgyvendinimas bei vertintojų rekomendacijų nuoseklus įgyvendinimas leistų Lietuvos geologijos tarnybai pasiekti aukštesnį brandos lygį.
- **Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje.** Audito metu nustatyta, kad Seimo kanceliarijos IS vidaus kontrolės branda apibrėžiama kaip Pirminis (*Ad-Hoc*) procesas. Norint pasiekti aukštesnį brandos lygį, Seimo kanceliarijoje turėtų būti formalizuota IS ir IS saugos politika ir ją įgyvendinanti dokumentacija, atliktas visų Seimo kanceliarijos IS rizikos vertinimas, periodiškai atliekamas IS saugumo, veiksmingumo ir IS projektų auditas.
- **Valstybinėje kelių eismo inspekcijoje prie Susisiekimo ministerijos.** Audito metu nustatyta, kad atsižvelgiant į audito ataskaitoje pateiktus faktus, Valstybinės kelių transporto inspekcijos IS vidaus kontrolės branda apibrėžiama kaip Pirminis (*Ad-Hoc*) procesas. Norint pasiekti aukštesnį brandos lygį, inspekcijoje turėtų būti įvertinta IS rizika, sukurta tvirta ir aiški IS politika, t.y. tinkamai dokumentuoti ir atnaujinti inspekcijos IS nuostatai.
- **Valstybinėje įmonėje Registrų centre.** Audito metu nustatyta, kad VĮ Registrų centro IS vidaus kontrolės branda apibrėžiama kaip Pirminis (*Ad-Hoc*) procesas. Norint pasiekti aukštesnį brandos lygį, VĮ Registrų centre turėtų būti dokumentuotos vykdomos procedūros, vykdomi nuolatiniai IS naudotojų mokymai ir supažindinama su įmonės saugos politika, periodiškai vertinama rizika ir IS saugos atitiktis, užtikrinama vykdomų procesų stebėseną. Auditoriai pastebėjo, kad planuotu metu nebuvo pasiekti nekilnojamojo turto sandorių viešosios elektroninės paslaugos projekto tikslai: sukurta elektroninė paslauga neatitiko vartotojų poreikių, ji neveikė planuotu funkcionalumo, nepašalinti kai kurie nustatyti trūkumai.
- **Vyriausioje rinkimų komisijoje.** Audito metu nustatyta, kad Vyriausiosios rinkimų komisijos informacinių sistemų vidaus kontrolės branda apibrėžiama kaip pirminis (*Ad-Hoc*) procesas. Norint pasiekti aukštesnį brandos lygį, reikia reglamentuoti ir atlikti informacinių sistemų rizikos vertinimą, patvirtinti informacinės sistemos valdymo politikos dokumentus (nuostatų ir duomenų saugos nuostatų) ir įteisinti Vyriausiosios rinkimų komisijos informacinę sistemą, kelti darbuotojų kompetenciją informacinių sistemų valdymo srityje, atlikti išorės reglamentavimo stebėseną. Auditoriai rekomendavo reglamentuoti ir vykdyti strateginio ir trumpalaikio planavimo procesą, didinti informacinių sistemų administravimo rezultatyvumą, tobulinti Vyriausiosios rinkimų komisijos informacinių sistemų veiklos tęstinumą, asmens duomenų valdymo ir trečiųjų šalių teikiamų paslaugų užtikrinimo procesą sustiprinti Vyriausiosios rinkimų komisijos informacinės sistemos taikymo kontrolę.

Informacinių sistemų kontrolės vertinimo rezultatai rodo, kad informacinių sistemų kontrolės būklė valstybiniame sektoriuje iš esmės nesikeičia – dažniausiai vidaus kontrolės branda apibrėžiama kaip pirminis (Ad-Hoc) procesas. Tai reiškia, kad:

- yra faktų, patvirtinančių, kad organizacijos pripažįsta problemos egzistavimą ir būtinumą ją spręsti;
- egzistuoja neišsami informacinių sistemų politika. Ji netinkamai dokumentuojama, skelbiama arba įgyvendinama;
- individualiu arba kiekvienu konkrečiu atveju taikomi Ad-hoc metodai. Problemas mažai nagrinėjama organizacijų vadovybė;
- vykdoma reaktyvi stebėseną.

III. Į rezultatus orientuoto valdymo skatinimas

Viešojo sektoriaus valdymo efektyvumo ir rezultatyvumo skatinimas, orientuotas į teigiamo poveikio valstybei, visuomenei ir viešajam valdymui įtvirtinimą.

Vykdam 2009 metų valstybinio audito metinę programą baigti 29 veiklos auditai, 15 auditų pradėta 2009 metais ir planuojama baigti 2010-aisiais. 2009 metų valstybiniai veiklos auditai apėmė ne vieną viešojo sektoriaus veiklos sritį.

Valstybės turto ir finansų valdymas

Vertinant priemones kovojant su PVM vengimu ir sukčiavimu nustatyta, kad valstybės mastu nėra bendrų kovos su PVM vengimu ir sukčiavimu priemonių, o atskirai taikomos priemonės neorientuotos į valstybei padarytos žalos realų atlyginimą. Tikslus PVM vengimo ir sukčiavimo mastas Lietuvoje nežinomas, tai apsunkina galimybę įvertinti ir institucijų taikomų kovos su šiuo reiškiniu priemonių poveikį.

Nacionaliniai teisės aktai neužkerta kelio fiktyvioms įmonėms egzistuoti, o kontrolės ir teisėsaugos institucijos neturi pakankamai informacijos šių įmonių nusikalstamų veikų prevencijai ir kontrolei vykdyti. Tai leidžia nesąžiningiems mokesčių mokėtojams apgaule užvaldyti valstybės turtą, kenkiama sąžiningai mokesčius mokančiam verslui.

Vyriausybei rekomenduota parengti kovos su PVM vengimu ir sukčiavimu valstybės mastu priemones, užtikrinančias žalos dėl nesumokėto PVM atlyginimą, įmonių steigimo priežiūros kontrolei stiprinimą.

Finansų ir Vidaus reikalų ministerijoms rekomenduota inicijuoti Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos ir Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos bendradarbiavimo taisyklių pakeitimus, užtikrinančius, kad VMI nustačius nusikalstamos veikos finansų sistemai požymius, informacija nedelsiant būtų perduodama FNIT, o valstybei padarytos žalos dydis būtų nustatomas ir įrodymai renkami ikiteisminio tyrimo metu.

VMI rekomenduota inicijuoti teisės aktų pakeitimus, kurie detalizuotų kontrolės procedūras, ir parengti papildomas priemones PVM apskaičiavimo, sumokėjimo, grąžinimo kontrolei užtikrinti, parengti PVM kontrolės priemonių rezultatyvumo ir poveikio valstybės biudžetui vertinimo kriterijus.

FNIT rekomenduota sukurti sukčiavimų, susijusių su PVM grobstymu, rizikos valdymo sistemą, ilgalaikes sistemines PVM sukčiavimo prevencijos vykdymo priemones, kaupiti institucijos metinėse veiklos ataskaitose nurodytus duomenis pagrindžiančią informaciją apie išaiškintas mokesčių sumas ir ikiteisminių tyrimų metu asmenų savo noru atlygintą žalą.

Audito rekomendacijos jau pradėtos įgyvendinti patvirtinus Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo pakeitimus. Kurinama baudžiamojo proceso informacinė sistema. Ji padėtų įgyvendinti audito rekomendaciją sukurti bendrą duomenų bazę apie visus teisėsaugos institucijų vykdomus ikiteisminius tyrimus baudžiamosiose bylose dėl mokesčių grobstymo ar kitokio jų vengimo.

Atliekant valstybės investicijų vertinimą nustatytos Valstybės investicijų programos sudarymo proceso tobulinimo kryptys: suvienodinti finansuoti atrinkamų investicijų projektų vertinimo metodus, nustatyti atrankos vertinimo kriterijus, užtikrinti, kad į Valstybės investicijų programą būtų įtraukiami tik nustatytus reikalavimus atitinkantys investicijų projektai.

Valstybės kapitalo investicijų prioritetų nustatymas ir vadovavimasis jais turi trūkumų. Nenustatyti trijų metų investavimo į tam tikrą sritį prioritetų vertinimo būdai ir tvarka, nenustatyta, į kurias prioritetų grupes turi būti atsižvelgta vertinant investicijų projektus. Šiuo metu galiojančios teisės aktų nuostatos sudaro galimybę į VIP įtraukti valstybės institucijų veiklos užtikrinimui skirtus ilgalaikio turto įsigijimo investicijų projektus.

Valstybės institucijoms rekomenduotos priemonės, kurios sumažintų Valstybės investicijų programos dydį, kadangi būtų apribotas įtraukiamų investicijų projektų kiekis, atsižvelgiant į jų paskirtį ir apimtį. Lėšos, skiriamos Valstybės investicijų programai, būtų panaudojamos efektyviau, gaunant didesnę socialinę/ekonominę naudą, kadangi būtų patobulintas investicijų projektų vertinimo metodas, atrenkant juos į Valstybės investicijų programą, būtų numatytos investicijų projektų rengimo vertinimo ir įgyvendinimo geros praktikos sklaidos priemonės.

Energetika, valstybės ūkis ir rinkos kontrolė

Vertinant lėšų Ignalinos atominės elektrinės uždarymui naudojimą nustatyta, kad nesukurta bendra Ignalinos atominės elektrinės uždarymo proceso kontrolės ir atskaitomybės sistema, leidžianti efektyviau valdyti procesą ir kontroliuoti projektų įgyvendinimo eigą.

Lietuvos ir ERPB bendroji sutartis „Dėl tarptautinio Ignalinos eksploatavimo nutraukimo rėmimo fondo veiklos Lietuvoje“ pasirašyta 2001 metais, kai Lietuva dar nebuvo ES valstybe nare. Pasikeitus Lietuvos statusui, Bendrosios sutarties sąlygos nebuvo keičiamos. Neįsteigus sutartyje numatyto Jungtinio komiteto, turėjusio stebėti projektų vykdymo eigą, sumažėjo Vyriausybės galimybės daryti įtaką Ignalinos uždarymo proceso organizavimui ir kontroliuoti šiam tikslui skiriamų finansinių išteklių panaudojimą. Vėlavimas įgyvendinanti didžiausios apimties ir svarbiausius projektus B1 „Laikinoji panaudoto branduolinio kuro saugykla“ ir B2/3/4 „Kietųjų radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir saugojimo kompleksas“, kuriems numatytos lėšos sudaro 53 proc. visiems projektams įgyvendinti numatytų lėšų, turi didelę įtaką bendram projektų įgyvendinimui.

Nuolat augančios projektų kainos rodo abejotiną šių kainų pagrindimą. Vėluojant projektų įgyvendinimui, didėja eksploatavimo nutraukimo ir atominės elektrinės išlaikymo sąnaudos, o tai gali didinti IAE uždarymo finansavimo poreikį iš ES ir valstybės biudžeto lėšų tiek 2007–2013 metų, tiek vėlesniais laikotarpiais. Kol kas neparengtas tolesnis Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo finansavimo modelis.

Vyriausybei rekomenduota įsteigti Jungtinį komitetą, suteikti įgaliojimus nepriklausomam subjektui, vykdysiančiam IAE įgyvendinamų projektų stebėseną ir valdymą bei užtikrintų atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo kontrolę ir kuris tiesiogiai už šią veiklą atsiskaitytų Lietuvos valstybės institucijoms.

Energetikos ministerijai rekomenduota parengti tolesnį Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo finansavimo modelį, inicijuoti konsultacijas su EK dėl tolimesnio Bendrosios sutarties galiojimo ar sąlygų keitimo, siekiant, kad finansinė parama Lietuvai būtų teikiama iki visiško Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo ir kad Lietuva galėtų aktyviau dalyvauti projektų įgyvendinimui skirtų lėšų panaudojimo procese.

Vertinant valstybės įmonių valdymą nustatyta, kad nėra aiškios valstybės politikos valstybės įmonių atžvilgiu. Neaišku, kokią veiklą turi vykdyti ir kokias viešąsias paslaugas turi teikti valstybės įmonės ir kokią grąžą jos turi duoti valstybei.

Savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos ne visada tinkamai vykdo valstybės įmonių kontrolę ir priežiūrą. Viršydamos įgaliojimus nurodo apmokėti įmonių veiklai ir funkcijoms nebūdingas išlaidas, nesudaro sutarčių su valstybės įmonėmis dėl biudžeto lėšų panaudojimo, nereikalauja iš valstybės įmonių atsiskaitymo už biudžeto lėšų panaudojimą ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo aspektais.

Valstybė neturi patikimų duomenų, kokios vertės turtą patikėjimo teise valdo valstybės įmonės, nes yra įmonių, kurių valdomo turto vertė neatitinka tikrosios turto vertės. Per 2006, 2007 ir 2008 metus savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos valstybės įmonėms turtui įsigyti skyrė apie 350 mln. Lt., tačiau valstybė, skirdama lėšų valstybės įmonėms turtui įsigyti, negauna gražos mokesčių pavidalu, nes valstybės įmonės joms skirtas lėšas turtui įsigyti apskaito kaip dotacijas, nedidindamos įmonės savininko kapitalo, nuo kurio mokamas valstybės turto naudojimo patikėjimo teise mokestis.

Vyriausybei rekomenduota suformuoti bendrą valstybės įmonių valdymo politiką, įpareigoti savininko teises ir pareigas įgyvendinančias institucijas užtikrinti biudžeto lėšų valstybės įmonėms skyrimo, naudojimo ir atsiskaitymo kontrolę, valstybės įmonių valdomo turto naudojimą efektyvumo, racionalumo, visuomeninės naudos ir viešosios teisės principais, peržiūrėti valstybės įmonių valdomą turtą ir atsisakyti nenaudojamo turto. Rekomenduota svarstyti galimybę paskirti instituciją, koordinuojančią ir kontroliuojančią valstybės įmonių valdymo politikos įgyvendinimą, analizuotų, apibendrintų ir skelbtų viešai jų veiklos rodiklius.

Finansų ir Ūkio ministerijoms rekomenduota inicijuoti teisės aktų pakeitimus, nustatant pareigą valstybės įmonėms didinti įmonės savininko kapitalą lėšomis, gautomis iš valstybės biudžeto turtui įsigyti. Ūkio ministerijai rekomenduota inicijuoti teisės aktų pakeitimus, nustatant atvejus, kuriais valstybės įmonėse turi būti sudaromos valdybos, apibrėžti jų formavimo principus.

Vertinant žemės gelmių naudojimą nustatyta, kad Lietuvoje nėra bendros šio valstybinio turto naudojimo strategijos (išskyrus požeminio vandens), todėl neįmanoma tinkamai spręsti valstybei aktualių problemų:

- organizuoti tausojantį žemės gelmių išteklių naudojimą, atsižvelgus į esamos ir būsimų žmonių kartų interesus;
- įvykdyti ES reikalavimus apsirūpinti žaliavomis iš savų šaltinių;
- optimizuoti mokesčius už žemės gelmių išteklius;
- suderinti viešuosius ir privačius interesus, naudojant žemės gelmių išteklius;
- vykdyti teritorijų planavimo darbus, kad valstybei būtų užtikrintas priėjimas prie jai priklausančių žemės išteklių, pasibaigus gavybai rekultivuoti pažeistas teritorijas, aprūpinti šiuos darbus finansiniais ištekliais;
- panaudoti nenaudojamų ar menkai naudojamų naudingųjų iškasenų ekonominį potencialą ir taip sumažinti statybinių medžiagų importą bei padidinti jų eksportą, kurti Lietuvoje naujas darbo vietas;
- suderinti naudingųjų iškasenų gavybą su aplinkos apsauga.

Lietuvos geriamojo požeminio vandens ištekliai naudojami nesilaikant aplinkos apsaugos ir visuomenės sveikatos apsaugos reikalavimų, taip pat nesudarytos sąlygos, kurios užtikrintų nenaudojamų požeminio vandens telkinių apsaugą.

Žemės gelmių naudojimo kontrolė, kuri turi užtikrinti žemės gelmių efektyvų panaudojimą ir apsaugą nuo taršos, ne visuomet efektyvi dėl kontrolės darbų valdymo, koordinavimo ir priežiūros trūkumų ir dėl neoptimalaus kontrolės funkcijų padalijimo tarp kontroliuojančių institucijų. Dalis funkcijų pavesta institucijoms, neturinčioms kompetencijos jas vykdyti, o turinčioms tokią kompetenciją nesuteikiami reikalingi įgaliojimai ir ištekliai. Kontrolės sistemos neefektyvumo priežastis yra ir nepakankamas dėmesys pažeidimų prevencijai bei kontroliuojančių institucijų informacinis aprūpinimas.

Rekomenduota parengti strategiją, pataisyti kai kuriuos šią sritį reglamentuojančius teisės aktus, suteikti LGT papildomų įgaliojimų planuojant teritorijas ir steigiant saugomas teritorijas, racionaliau paskirstyti funkcijas tarp kontroliuojančių institucijų, sustiprinti vykdomos kontrolės priežiūrą ir pagerinti informacinį aprūpinimą.

Transportas ir komunikacijos

Vertinant Lietuvos automobilių kelių direkcijos statybos darbų pirkimus nustatyta, kad skaičiuojamųjų statybos darbų kainų rekomendacijų sudarymo nekontroliuoja nei Aplinkos ministerija, nei VI Statybos produktų sertifikavimo centras. Taigi valstybinės institucijos negali garantuoti šių įkainių teisingumo, nors jais vadovaujantis planuojamos visos valstybinės, savivaldybių ir kitos lėšos statybos darbams.

Šiuo metu skaičiuojamosios statybos darbų kainos neturi įtakos viešųjų pirkimų rezultatams, todėl perkančiosios organizacijos pačios nustato priimtinas kiekvieno statybos darbų pirkimo kainas. Skirtingos perkančiosios organizacijos tuos pačius darbus gali pirkti skirtingomis kainomis, o šios kainos už skaičiuojamąsias gali būti neribotai didesnės. Ne visada projektų sąmatos perskaičiuojamos vadovaujantis naujausiais įkainiais.

Projektų stambinimas sujungiant darbus savarankiškuose ekonomines ir (ar) technines funkcijas atliekančiuose gerokai vienas nuo kito nutolusiuose objektuose, užkerta kelią smulkiems ir vidutiniams užsienio šalių ir Lietuvos rangovams dalyvauti tokiuose pirkimuose.

Aplinkos ministerijai rekomenduota užtikrinti registruojamųjų skaičiuojamųjų statybos darbų kainų rekomendacijų pagrįstumą ir teisės aktais reglamentuoti rekomenduojamųjų statybos darbų kainų klasifikavimą, standartizavimą, kad to paties darbo rekomendacinės ir projektuotojų nustatomos kainos nebūtų skirtingų reikšmių.

Vyriausybei rekomenduota teisės aktais nustatyti pareigą perkančiosioms organizacijoms statybos darbus pirkti ne didesne nei skaičiuojamoji kaina ir projektų sąmatas visada perskaičiuoti vadovaujantis tuo metu galiojančiomis skaičiuojamųjų statybos kainų rekomendacijomis. Viešųjų pirkimų tarnyba viešuosius pirkimus vertina daugiausia teisėtumo požiūriu, todėl Ūkio ministerijai pasiūlyta inicijuoti teisės aktų, užtikrinančių viešųjų pirkimų sisteminei stebėsenai ir kontrolei priėmimą.

Viešųjų pirkimų tarnybai rekomenduota teisės aktais nustatyti pareigą perkančiosioms organizacijoms sudaryti galimybę tiekėjui pateikti pasiūlymą kiekvienam iš perkamų savarankišką ekonominę ar techninę funkciją atliekančių objektų atskirai, reglamentuoti tiekėjų kvalifikacijos patikrinimą taip, kad perkančiosios organizacijos negalėtų dirbtinai riboti konkurencijos nustatydamos apribojimus subrangos mastui ir nustatyti, kad perkant statybos darbus užsakovo rezervo suma nebūtų įtraukiama į rangos sutarties kainą. Pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo eiga stebima.

Viešasis administravimas

Vertinant viešojo administravimo subjektų vykdomų funkcijų paskirstymą nustatyta, kad viešojo administravimo sistemos reformų įgyvendinimas, struktūruojant valstybinio administravimo ir vietos savivaldos posistemes ir skirtingiems viešojo administravimo subjektams nustatant jų kompetencijos ribas, nenuoseklus, o viešojo administravimo subjektų vykdomų funkcijų optimizavimo procesas nepakankamai efektyvus.

Apskričių reforma vykdoma 14 metų, reformuojant kai kurias apskričių viršininkų kompetencijai priskirtas funkcijas, todėl ne visais atvejais apskričių viršininkų, kaip viešojo administravimo sistemos dalyvių, kompetencija nustatoma racionaliai ir tikslingai, kai kuriais atvejais vykdomos funkcijos dubliuojamos. Decentralizavimo koncepciją ir jos priemonių planus vykdyti yra netikslinga, nes juose numatyta perskirstyti viešojo administravimo subjektų vykdomas funkcijas, jas priskiriant ir apskričių viršininkams.

Vyriausybei rekomenduota pavesti Vidaus reikalų ministerijai parengti dokumentą, kuriame būtų apibrėžti valstybės vykdomosios valdžios sistemos tobulinimo principai ir pagrindinės kryptys, kuriais remiantis būtų priimami reformų sprendimai, užtikrinantys aiškesnį viešojo administravimo subjektų steigimą, tiksliau apibrėžtą šių subjektų kompetenciją, geresnę jų veiklos

kontrolę ir koordinavimą, kartu ir valstybės valdymui skirtų lėšų efektyvesnę naudojimą. Būtina sustiprinti Vidaus reikalų ministerijos, kaip valdymo reformų koordinatorės, vaidmenį ir jos administracinius gebėjimus, vykdant valdymo reformų eigos ir viešojo administravimo subjektų vykdomų funkcijų paskirstymo stebėseną (monitoringą), taip pat peržiūrėti apskričių viršininkų vykdomas funkcijas, racionaliai perskirstyti jas ir panaikinti apskričių viršininkų administracijas. Svarbu pavesti Vidaus reikalų ministerijai imtis priemonių, kad būtų sukurtos struktūros, kurios įgyvendins valstybės regioninę politiką.

Vidaus reikalų ministerijai rekomenduota atlikti teisės aktų, reglamentuojančių teritorinį valstybės valdymą, peržiūrą ir parengti siūlymus dėl jų tolesnio vykdymo ir galiojimo tikslingumo.

Vidaus reikalai

Vertinant valstybės tarnautojų mokymą nustatyta, kad šis procesas nepakankamai koordinuojamas, o jam skiriamos lėšos ne visuomet naudojamos taupiai ir efektyviai. Didžioji dalis mokymų vykdoma pagal neįvertintas ir nepatvirtintas programas. Už valstybės tarnautojų mokymą atsakingi Vidaus reikalų ministerija ir Valstybės tarnybos departamentas neturi išsamios ir tikslios informacijos apie mokymų organizavimą ir tam skirtų lėšų panaudojimą. Teisę mokyti valstybės tarnautojus suteikta tik juridiniams asmenims, tačiau kvalifikacijos tobulinimo įstaiga yra tik tarpininkas tarp dėstytojo ir įstaigos, siekiančios organizuoti savo tarnautojų mokymą, todėl galimybė mokymo paslaugas pirkti tiesiogiai iš fizinio asmens leistų sutaupyti tarpininkui tenkančią valstybės biudžeto lėšų dalį.

2008 m. daugiausia tarnautojų mokėsi valstybės institucijų žinybiniuose mokymo centruose, tačiau šių centrų vieta valstybės tarnautojų mokymo sistemoje neregamentuota. Pasitelkiant mokymo personalą valstybės tarnautojams mokytis buvo nesilaikoma teisės aktų reikalavimų, t. y. buvo sudaromos autorinės sutartys, nors pagal įstatymą mokymo paslaugos turėtų būti priskiriamos paslaugų teikimo sutartims. Taip dėstytojams sudaromos prielaidos mokėti mažesnio dydžio gyventojų pajamų mokesčių. Paskaitas skaitantys valstybės tarnautojai dažnai tokį darbą dirbo negavę savo darbdavio leidimo arba už tai gavo atlygį net tada, kai tokia prievolė nustatyta jų pareigybės aprašymuose. Nustatyta atveju, kai valstybės tarnautojai už perskaitytas paskaitas gavo atlygį iš tų žinybinių mokymo įstaigų, kurias patys prižiūri ir kontroliuoja – taip sudaromos prielaidos kilti viešų ir privačių interesų konfliktui.

Vidaus reikalų ministerijai rekomenduota pertvarkyti valstybės tarnautojų mokymo sistemą, aiškiai apibrėžti kvalifikacijos tobulinimo įstaigoms keliamus reikalavimus, geriau panaudoti žinybinių mokymo įstaigų galimybes, tobulinti valstybės tarnautojų mokymo kokybės ir efektyvumo vertinimą. Valstybės tarnybos departamentui pasiūlyta nustatyti kvalifikacijos tobulinimo įstaigų veiklos ir mokymo proceso kontrolės priemones, kurios užtikrintų tinkamą mokymo kokybės priežiūrą.

Užsienio reikalai

Vertinant Užsienio reikalų ministerijos veiklą, organizuojant konsulinių funkcijų vykdymą nustatyta, kad išvykstančiųjų vykdyti konsulinių funkcijų į diplomatinės atstovybės mokymo programoje nenumatyta pakankamai laiko formuoti praktinius įgūdžius. Tai lemia nemažai netikslumų ir techninių klaidų tikrinant konsulinių paslaugų teikimą diplomatinėse atstovybėse. Tik dalis pirmosios rotacijos diplomatų, išvykstančių dirbti į diplomatinės atstovybės ir konsulines įstaigas, gerai moka dvi užsienio kalbas. Kai kurių diplomatų pareigybių aprašymuose nurodyti žemesni užsienio kalbų mokėjimo lygiai, negu reikalaujama priimant į diplomatinę tarnybą.

Vertinant konsulinių darbuotojų darbo krūvį nustatyta, kad Lietuvos atstovybėse Baltarusijoje, Rusijoje, Kazachstane vienas konsulinis pareigūnas per metus išduoda apie 20 tūkst. vizų, o tai keturis kartus viršija krūvį, kuris nustatytas ES valstybių metodiniuose nurodymuose.

Kai kuriose diplomatinėse atstovybėse nėra gerų darbo sąlygų darbuotojams ir lankytojų priėmimui. Rusijos piliečių supaprastintą tranzitą geležinkeliu per Lietuvos teritoriją į Kaliningrado sritį ar iš jos aptarnauja apie 100 diplomatinės tarnybos darbuotojų. Susidarius didesniems keleivių srautams į pagalbą pasitelkiami kiti ministerijos darbuotojai. Dalies ministerijos darbuotojų, nereguliariai vykstančių įteikti supaprastinto tranzito geležinkeliu dokumentus traukiniuose, darbas organizuojamas nesilaikant Valstybės tarnybos įstatymo reikalavimų, darbo laiko apskaita tvarkoma nesilaikant Darbo kodekso reikalavimų.

Auditoriai Užsienio reikalų ministerijai rekomenduota gerinti Lietuvos Respublikos diplomatų ir kitų valstybės tarnautojų, išvykstančių vykdyti konsulinę funkciją į Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybes ir konsulines įstaigas, mokymo programas, daugiau dėmesio skiriant praktinių įgūdžių formavimui; priimant darbuotojus į diplomatinę tarnybą, užsienio kalbų mokėjimą vertinti pagal Bendruosius Europos kalbų matmenis; sukurti Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse konsulines funkcijas atliekančių pareigūnų konsultavimo sistemą, kuri leistų identifikuoti konsultaciją teikiančią asmenį.

Socialinė apsauga ir darbas

Vertinant socialinių paslaugų teikimą nustatyta, kad yra galimybių racionaliau naudoti valstybės biudžeto lėšas, skirtas savivaldybės socialinės rizikos šeimų priežiūrai ir asmenų su sunkia negalia globai. Beveik trečdalis šių lėšų naudojama ne pagal tikslinę paskirtį, o perskirstoma socialinių paslaugų įstaigoms iš dalies finansuoti. Kai kurios savivaldybės dėl lėšų stokos gali nebeteikti dalies reikiamų socialinių paslaugų, todėl būtų tikslinga nustatyti minimalią savivaldybės biudžeto išlaidų dalį, kurią jos turėtų skirti socialinėms paslaugoms ir kada pristigusi lėšų savivaldybė galėtų kreiptis į valstybės institucijas dėl socialinių paslaugų finansavimo iš valstybės biudžeto lėšų.

Socialinės globos kaina savivaldybių socialinės globos įstaigose yra mažesnė negu apskritims pavaldžiose įstaigose, todėl rekomenduota socialinės globos įstaigas perduoti savivaldybėms, tai leistų supaprastinti valdymą, ekonomiškiau ir efektyviau naudoti lėšas. Apskričių socialinės globos įstaigoms išlaikyti valstybės biudžeto asignavimai turėjo būti sumažinti beveik 5 mln. Lt, nes tokia suma šios įstaigos 2007 metais finansuotos iš savivaldybių biudžetų.

Nėra metodikos, kuria vadovaudamasi savivaldybės galėtų vertinti socialinių paslaugų kokybę. Nesant aiškių kokybės vertinimo kriterijų, neskatinama teikti geresnės kokybės paslaugų. Kai kurių savivaldybių interneto tinklalapiuose stinga informacijos apie socialines paslaugas, neinformuojama apie socialinių paslaugų teikimo tvarką ir jas teikiančias įstaigas.

Įvardintoms problemoms spręsti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai rekomenduota numatyti, kad: nepanaudotos socialinėms paslaugoms valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos savivaldybių biudžetams būtų gražinamos į valstybės biudžetą; į asmens (šeimų) pajamas, vertinant asmens (šeimų) finansines galimybes mokėti už socialines paslaugas ir nustatant asmens mokėjimo už socialinę globą konkretų dydį būtų įskaitytos visų asmens (šeimų) pajamas. Rekomenduota tobulinti poįstatyminius teisės aktus, reglamentuojančius socialinių paslaugų planavimą, finansavimą, teikimą, socialinį darbą dirbančių darbuotojų darbo apmokėjimą, socialinių darbuotojų, teikiančių socialinę priežiūrą socialinės rizikos šeimoms, etatų paskirstymą savivaldybėms, socialinę globą teikiančių darbuotojų darbo laiko sąnaudas, socialinių darbuotojų išsilavinimą bei mokymus, Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtros programos įgyvendinimo projektų atranką ir finansavimą.

Rekomendacijos tobulinti socialinių paslaugų teikimo sistemą pateiktos ir Finansų, Sveikatos apsaugos ministerijai bei Marijampolės apskrities viršininko administracijai.

Vertinant Valstybinio socialinio draudimo sistemą nustatyta, kad valstybinio socialinio draudimo išmokų dydžiai mažai tepriklauso nuo sumokėtų valstybinio socialinio draudimo

įmokų, kai kurios valstybinio socialinio draudimo išmokos turi socialinės paramos požymių, kai kuriais atvejais dėl to paties draudžiamąjį įvykio padarinių gali būti mokamos kelios išmokos.

Dėl pensijų reformos susidaręs „Sodros“ deficitas turėjo būti kompensuotas, tačiau iš valstybės biudžeto į „Sodrą“ buvo pervesta mažiau negu pusė jos prarastų lėšų.

„Sodros“ veiklos sąnaudos galėtų būti sumažintos. Sąnaudos būtų mažesnės ir tuo atveju, jei fondui būtų kompensuotos patirtos pensijų kaupimo, Privalomojo sveikatos draudimo ir Užimtumo fondų administravimo išlaidos, jei paskolų palūkanos ir jų administravimo mokesčiai būtų mokami ne iš „Sodros“ lėšų.

Valstybinio socialinio draudimo lėšos neturėtų būti naudojamos Lietuvos darbo biržai ir jos struktūriniais padaliniais, Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybai išlaikyti bei aktyvios darbo rinkos politikos priemonėms finansuoti.

Rekomenduota keisti teisės aktus, kad valstybinio socialinio draudimo išmokomis būtų kompensuojamos tik dėl draudžiamųjų įvykių prarastos pajamos, nuo kurių buvo apskaičiuotos ir mokėtos įmokos, o socialinio draudimo išmokų dydžiai būtų susieti su mokėtų įmokų dydžiais ir laikotarpiu, už kurį buvo apskaičiuotos ir mokėtos įmokos. Kai teisės aktais padidinamos kai kurios valstybinio socialinio draudimo išlaidos, nedidinant įmokų tarifo, arba sumažinamos įmokos, Vyriausybei siūloma atsiradusį pajamų ir išlaidų skirtumą dengti iš kitų šaltinių.

Sveikatos apsauga

Vertinant Nacionalinę aprūpinimo krauju sistemą nustatyta, kad 2008 metais gydymo įstaigos buvo tinkamai aprūpinamos krauju ir jo komponentais. Dalis gydymo įstaigų šių išteklių trūkumą juto 2006–2007 metais, bet 2008 metais situacija pasikeitė kraujo donorystės įstaigoms ėmus tiekti daugiau kraujo ir jo komponentų. Tačiau, tuo pačiu metu auditorių surinkti duomenys parodė, kad į užsienį iš Lietuvos išvežama apie du trečdalius iš donorų kraujo atskirtos ir gydymui šalyje nesunaudotos kraujo plazmos. 2006–2008 metais iš Lietuvos išvežta 42 tūkst. litrų kraujo plazmos. Kraujo donorystės įstaigos, pardavusios plazmą užsienio šalių perdirbėjams į Lietuvą parvežė tik dalį iš plazmos pagamintų preparatų. Likę plazmos produktai, iš kurių gaminami brangesni preparatai, buvo parduoti plazmą perdirbusiems įmonėms.

Sveikatos apsaugos ministerija ir Valstybinė ligonių kasa nepakankamai kontroliavo plazmos išvežimą ir jos perdirbimą, o atlikti tikrinimai buvo neišsamūs ir neobjektyvūs. Kraujo preparatų gamyba užsienyje iš Lietuvoje paruoštos plazmos ekonomiškai nenaudinga, todėl būtų racionaliau visą Lietuvos gydymo įstaigose nepanaudotą kraujo plazmą parduoti, o joms reikalingus kraujo preparatus pirkti centralizuotai, už parduotą plazmą gautas lėšas panaudojant donorų kraujo paruošimui.

Kraujo plazmos išvežimas iš šalies reglamentuotas nepakankamai – teisės aktai nenustato, kada, kokie ir kiek iš kraujo plazmos pagamintų produktų turi būti grąžinta į Lietuvą. Nenumatyta, kaip turėtų būti naudojamos už parduotą plazmą ar jos tarpinius produktus gautos lėšos ir kas turėtų kontroliuoti jų panaudojimą.

Sveikatos apsaugos ministerijai ir Valstybinei ligonių kasai rekomenduotos konkrečios priemonės, kurios padėtų efektyviau naudoti Nacionalinės kraujo programos lėšas ir užtikrintų efektyvų ir etišką gydant nepanaudotas kraujo plazmos naudojimą.

Audito ataskaita ir tam tikri jos darbo dokumentai perduoti Specialiųjų tyrimų tarnybos Vilniaus valdybos ikiteisminio tyrimo skyriui pagal prašymą.

Kultūra

Vertinant Lietuvos įvaizdžio formavimą nustatyta, kad bendra šalies politika Lietuvos įvaizdžio klausimu nesuforuota, nėra aiškios Lietuvos pristatymo užsienyje koordinavimo, finansavimo tvarkos, projektų skaidrios atrankos, jų administravimo sistemos, kuri aiškiai apibrėžtų visų institucijų sąveiką ir funkcijas. Nenustatyti Lietuvos įvaizdžio formavimo užsienyje vertinimo kriterijai, neieškoma rezervų išteklių naudojimui optimizuoti. Institucijos, neturėdamos bendros vizijos, nesant nustatytų šalies įvaizdžio formavimo kryptių ir prioritetų, 2005–2008 metais šalies įvaizdžio formavimo priemonėms vykdyti panaudojo apie 63 mln. Lt. Ministro pirmininko tarnyba (buvusi Vyriausybės kanceliarija) 800 tūkst. Lt, skirtų Lietuvos įvaizdžiui formuoti, panaudojo neefektyviai ir nerezultatyviai, nesiėmė priemonių, kad Lietuvos įvaizdžio strategijos projektas būtų laiku patobulintas, papildytas ir pateiktas Vyriausybei tvirtinti.

Ministro pirmininko tarnybai rekomenduota tobulinti Lietuvos įvaizdžio formavimo strategiją ir teikti tvirtinti Vyriausybei, patvirtinti veiksmų įgyvendinimo planą, įvaizdžio formavimo užsienyje vertinimo kriterijus; paskirti Lietuvos įvaizdžio formavimo koordinatorių, kuris būtų atsakingas už įvaizdžio ir jo komponentų dinamikos stebėseną, projektų atranką ir jų finansavimo tvarkos nustatymą; apibrėžti visų institucijų, veikiančių įvaizdžio formavimo srityje, sąveikos ir veiklos derinimo mechanizmą; neskirti valstybės biudžeto lėšų atskiroms Lietuvos įvaizdžio formavimo priemonėms finansuoti, kol nebus suformuluotos Lietuvos įvaizdžio formavimo kryptys ir tikslai, nustatyti prioritetai ir patvirtinta strategija bei Lietuvos įvaizdžio formavimo koordinavimo modelis.

Kultūros ministerijai rekomenduota projektų vykdytojui suformuluoti konkrečius uždavinius ir siektinus rezultatus, sutartyse su vykdytoju numatyti papildomas priemones dėl atskaitomybės ir atsakomybės ir tvirtinti tik sąmatas, kuriose numatytos lėšos strateginiams tikslams pasiekti. Teikti ataskaitas Lietuvos įvaizdžio formavimo komisijai ar Vyriausybės įgaliotai institucijai apie Lietuvos įvaizdžio formavimo priemonių vykdymą, pasiektus rezultatus.

Įgyvendinant audito rekomendacijas, jau paskirtas Lietuvos įvaizdžio formavimo koordinatorius, įdiegta stebėsenos informacinė sistema, patvirtinta vertinimo kriterijų metodika, atlikti valstybės tarnautojų mokymai, projektų finansavimas stabdomas iki 2011 metų.

Vertinant kultūros politikos įgyvendinimą dalinai finansuojant programas ir projektus nustatyta, kad nėra patvirtinto strateginio planavimo dokumento, bendrų priemonių ir principų, kurių laikantis turėtų būti vystomas dalinis kultūros programų ir projektų finansavimas. Kultūros ministerijos, kaip pagrindinės už kultūros politikos įgyvendinimą atsakingos institucijos, veikla vykdančios dalinį kultūros finansavimo principą, neleidžia efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai siekti valstybės kultūros politikos tikslų. Kultūros ministerija vykdo iš dalies su kitais subjektais persidengiančią dalinio kultūros projektų finansavimo veiklą ir per mažai dėmesio skiria kultūros politikos formavimui ir koordinavimui. Kultūros ministerija, apskritys ir savivaldybės nepakankamai vykdo ir derina tarpusavio veiklą įgyvendinant kultūros politikos tikslus ir bendrai finansuojant, kartu su privačiais subjektais, juos atitinkančius kultūros projektus.

Vyriausybei rekomenduota pavesti Kultūros ministerijai parengti kultūros finansavimo sistemos pertvarką, ministerijoje sustiprinant kultūros politikos formavimo funkciją, o kultūros projektų finansavimo funkciją, įgyvendinant ištiestos rankos principą, perduoti subjektui. Kultūros ministerijai rekomenduota inicijuoti teisės aktų pakeitimus sukuriant centralizuotą kultūros rėmimo fondą, iš kurio būtų finansuojama kultūra ir kurio administratoriaus funkcijas vykdytų ne Kultūros ministerija. Parengti ir patvirtinti lėšų, skirtų kultūros projektams dalinai finansuoti, planavimo metodiką, nustatant kultūros sritims skiriamą biudžeto asignavimų dalį, projektų atrankos kriterijus, prioritetus, vykdytojus, bendradarbiavimo sistemą su kitomis institucijomis. Suderinti Kultūros ministerijos ir savivaldybių tarpusavio veiksmus, nustatant ir bendrą iš dalies finansuojamų projektų sistemą, siekiant užtikrinti rezultatyvesnę decentralizacijos principo ir valstybės kultūros politikos tikslų regionuose įgyvendinimą.

Kūno kultūra ir sportas

Vertinant kūno kultūros ir sporto plėtrą ir jos rėmimą nustatyta, kad nesant patvirtintos valstybinės sporto strategijos ir institucijos, turinčios pakankamus įgaliojimus koordinuoti kūno kultūros ir sporto plėtrą šalies mastu, kūno kultūros ir sporto plėtra vykdoma nekoordinuotai, nepakankamas institucijų bendradarbiavimas, finansuojamos pavienės programos ir projektai, vykdomų programų tikslai dažnai dubliuojasi. Kūno kultūros ir sporto departamentas neužtikrina jam priskirtų funkcijų tinkamo vykdymo – netinkamai administruoja Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo lėšas, dalis lėšų nevyriausybinėms sporto organizacijoms perskirstoma nesilaikant teisės aktų ir patvirtintų lėšų skyrimo tvarkų, neturi patikimos informacijos apie iš kitų šaltinių skiriamą finansavimą kūno kultūrai ir sporto plėtrai. Kūno kultūros ir sporto departamentas neužtikrina, kad visose viešosiose įstaigose dalininko balsų skaičius būtų proporcingas jo įnašo dydžiui.

Vyriausybei rekomenduota numatyti sporto politiką įgyvendinančių (vykdančių) įstaigų ir institucijų veiklos koordinavimo mechanizmus, užtikrinsiančius kryptingą ir tolygią kūno kultūros ir sporto plėtrą, tinkamą vaikų ir jaunimo įtraukimą į kūno kultūros ir sporto veiklą.

Kūno kultūros ir sporto departamentui rekomenduota patikslinti Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo administravimo taisyklės ir nustatyti objektyvius projektų vertinimo kriterijus, atitinkančius Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo įstatyme nurodytas remiamas veiklos sritis bei prioritetus, nustatyti aiškesnius kvalifikacinius reikalavimus projektų pareiškėjams. Siekiant gauti informaciją iš institucijų ir organizacijų, dalyvaujančių kūno kultūros ir sporto plėtroje, inicijuoti teisės aktų pakeitimus ir/arba numatyti reikiamas priemones. Užtikrinti tinkamą valstybės interesų atstovavimą įstaigose, kurių steigėjas (dalininkas) yra Kūno kultūros ir sporto departamentas.

Įgyvendinant audito rekomendacijas pakeistas Nacionalinės kūno kultūros ir sporto tarybos reglamentas, pavedant Nacionalinei kūno kultūros ir sporto tarybai kūno kultūros ir sporto plėtros koordinavimo funkciją. Patobulintos Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo taisyklės, nustatant aiškesnius kvalifikacinius reikalavimus projektų teikėjams. Optimizuota LOSC veikla ir struktūra. Papildytos atstovavimo valstybei viešosiose įstaigose taisyklės, nustatant, kad siektina, jog naujai įsteigtų viešųjų įstaigų įstatuose būtų nustatytas balsavimo visuotiniame dalininkų susirinkime principas – dalininko balsų skaičius proporcingas jo įnašo dydžiui.

Nacionalinis saugumas ir gynyba

Vertinant valstybės sienos apsaugos tarnybą nustatyta, kad valstybės sienos apsaugos organizavimo pertvarkos pagrindu turėjusi tapti Valstybės sienos apsaugos sistemos plėtotės programa neatnaujinta nuo jos paskelbimo 2002 metais, nors per šį laikotarpį Lietuvoje įvyko daug pokyčių, turėjusių esminės įtakos nacionaliniam saugumui: Lietuva tapo ES ir NATO nare, įsijungė į Šengeno erdvę. Dėl teisinio reglamentavimo ir organizacinių trūkumų VSAT pertvarka buvo vykdoma nepakankamai efektyviai, o jai skirtos biudžeto lėšos ne visada naudotos taupiai. Nebuvo tinkamai įvertintas žmoniškųjų išteklių poreikis pasikeitusioms sienos apsaugos funkcijoms vykdyti, todėl neracionaliai paskirstyti ištekliai prie vidaus ir išorės sienos, neefektyviai panaudoti kinologai ir tarnybiniai šunys. VSAT veiklos organizavimo pertvarkymo trūkumai turėjo neigiamos įtakos valstybės sienos apsaugos užtikrinimui – padaugėjo atvejų, kuomet valstybės sieną neteisėtai kirtę asmenys nėra operatyviai sulaikomi.

Nepakankamai rezultatyviai ir taupiai panaudotos valstybės biudžeto lėšos personalo rengimui dirbti pasienyje. 2007–2009 metais Pasieniečių mokykla nepriėmė planuoto skaičiaus kursantų, ne visi mokyklą baigę kursantai išdirbo Valstybės sienos apsaugos tarnyboje nustatytą laiką. Iš kursantų, kurie nesilaikė sutartinių įsipareigojimų, nebuvo išieškamos visos su mokymu susijusios išlaidos.

Rekomenduota nustatyti valstybės sienos apsaugos sistemos pajėgumų planavimo ilgalaikės kryptis ir priimti sprendimus dėl VSAT išteklių racionalaus paskirstymo.

Švietimas ir mokslas

Vertinant lėšų, skirtų bendrojo lavinimo mokyklų aprūpinimui gerinti, panaudojimą nustatyta, kad institucijos, dalyvaujančios organizuojant mokyklų renovavimą bei vykdydamos mokyklų atranką atnaujinimui, nesivadovauja bendrais kriterijais visos šalies mastu. Bendrojo lavinimo mokykloms renovuoti savivaldybės gavo nevienodas lėšų sumas, mokymosi sąlygos atskirose savivaldybėse gerėja netolygiai.

Švietimo ir mokslo ministerija audituojamu laikotarpiu tik iš dalies įgyvendino tikslus programų, kurių paskirtis – bendrojo lavinimo mokyklų pastatų atnaujinimas ir aprūpinimas geltonaisiais autobusais, inicijavo programas, kurių tikslai panašūs, o priemonės dubliuoja vienos kitas.

Vyriausybei rekomenduota paspartinti bendrojo lavinimo mokyklų atnaujinimą, pavesti visų bendrojo lavinimo mokyklų aprūpinimo ir atnaujinimo investicinių programų koordinavimą vienai institucijai, patvirtinti šalies švietimo įstaigų bendrą ilgalaikį finansavimo planą, numatant visus galimus finansavimo šaltinius, nustatyti bendrus šalies mokyklų atrankos kriterijus.

Švietimo ir mokslo ministerijai rekomenduota: efektyviau naudoti valstybės biudžeto lėšas skirtas bendrojo lavinimo mokykloms aprūpinti vadovėliais ir mokymo priemonėmis (įskaitant kompiuterinę techniką ir programinę įrangą) numatant jas moksleivio krepšelyje; didinti mokyklų steigėjų atsakomybę ir atskaitomybę už skiriamų lėšų naudojimo tikslingumą ir efektyvumą; užtikrinti ministerijos koordinuojamų programų rezultatų ir efektyvų vykdymą, tinkamai planuojant lėšas bei kontroliuojant jų panaudojimą; atsisakyti programų, kurių tikslai panašūs tam, kad nesikartotų tos pačios priemonės.

Įgyvendinant audito rekomendacijas parengtas kai kurių Švietimo įstatymo nuostatų patobulinimo projektas bei patobulinta Mokinio krepšelio metodika, patobulinta ir papildyta ministerijos Strateginio planavimo metodika, paskirta bendrojo lavinimo mokyklų aprūpinimo ir atnaujinimo investicinių programų koordinavimo institucija – Ūkio ministerija.

Teisingumas

Vertinant vartotojų teisių apsaugą nustatyta, kad teisės aktai nepakankamai aiškiai apibrėžia vartotojų teisių apsaugą vykdančių institucijų kompetencijos ribas, todėl sudaromos prielaidos dubliuoti institucijų veiklą ir netaupiai naudoti biudžeto lėšas. Valstybinės institucijos, įgyvendinančios vartotojų teisių apsaugą, neskiria pakankamai dėmesio viešojo intereso gynimui, o vartotojams ne visada aišku, į kurią instituciją reikėtų kreiptis. Iki šiol nėra teisės akto, reglamentuojančio kolektyvinės žalos atlyginimą. Įstatymuose nustatyta vartotojų teisių gynimo ne teisme tvarka yra per daug sudėtinga, brangiai kainuojanti valstybei ir neužtikrina veiksmingo vartotojų pažeistų teisių gynimo. Neretai vartotojų skundai ilgai siuntinėjami iš vienos institucijos į kitą, nepateikiant aiškaus atsakymo, todėl jiems belieka kreiptis į teismą.

Vartotojų teisių apsaugos institucijų veiklą koordinuoti pavesta Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai, tačiau ji tinkamai nekaupia ir neanalizuoja informacijos apie vartotojų teisių apsaugą, iki šiol nesukurta vartotojų teisių apsaugos duomenų bazė, tai neleidžia pateikti išsamios informacijos apie bendrą vartotojų teisių apsaugos padėtį Lietuvoje.

Vyriausybei rekomenduota aiškiai apibrėžti vartotojų teisių apsaugą vykdančių institucijų kompetencijos ribas ir atsakomybę, panaikinti perteklines ir viena kitą dubliuojančias institucijų funkcijas, supaprastinti vartotojų gynimo ne teisme tvarką, numatant priemones, užtikrinančias rezultatų priimtų sprendimų dėl vartotojų ir ūkio subjektų ginčų įgyvendinimą ir kt. Rekomendacijų įgyvendinimas turėtų užtikrinti veiksmingesnę vartotojų teisių apsaugą ir taupesnę biudžeto lėšų naudojimą.

Įgyvendinant audito rekomendacijas panaikinti Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos (VVTAT) skyriai apskrityse, institucijos, vykdančios neteisminį ginčų nagrinėjimą, rezultatus pateikia viešai internete. Vyriausybės kanclerio sudaryta darbo grupė vartotojų teisių apsaugos

tobulinimo klausimams išnagrinėti, darbo grupės siūlymai pateikti Vyriausybei ir Saulėlydžio komisijai.

Vertinant valstybės garantuojamą antrinę teisinę pagalbą nustatyta, kad jos kokybė nepakankama, tačiau advokatų, iš kurių valstybė perka antrinės teisinės pagalbos teikimo paslaugas, veiklos kokybė netikrinama ir nevertinama. Teisingumo ministerija ir Lietuvos advokatūra jau daugiau kaip ketverius metus nepatvirtina antrinės teisinės pagalbos kokybės vertinimo taisyklių, pagal kurias turėtų būti vertinama šios paslaugos kokybė. Advokatams, nuolat teikiantiems antrinę teisinę pagalbą, mokamas pastovus užmokestis, nepriklausantis nei nuo suteiktos antrinės teisinės pagalbos apimties, nei nuo jos kokybės. Iki šiol nereglamentuota advokatų aprūpinimo valstybės turtu tvarka, nenustatytos normos ir limitai, todėl būtina keisti advokatams mokamo užmokesčio už suteiktas antrinės teisinės pagalbos paslaugas tvarką taip, kad būtų laikomasi apmokėjimo pagal atliktą darbą principo ir valstybės biudžeto lėšos būtų naudojamos taupiai ir rezultatyviai. Advokatai nėra susiję su Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybomis nei darbo, nei valstybės tarnybos santykiais, bet jiems kasmet suteikiamos apmokamos atostogos. 2007–2008 metais advokatams už suteiktas atostogas išmokėta per 500 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų.

Būtina keisti teisės aktų nuostatas, reglamentuojančias antrinės teisinės pagalbos suteikimą baudžiamosiose bylose, nes ji suteikiama neatsižvelgiant į asmenų turimą turtą ir gaunamas pajamas, t.y. nevertinant, ar jis pats turi pakankamai lėšų apmokėti advokatui. Teisingumo ministerijos vykdoma nepakankama Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo ir su juo susijusių teisės aktų įgyvendinimo kontrolė, šios pagalbos teikimo stebėseną ir kai kuriais klausimais neformuojama vienoda praktika didina riziką ateityje antrinės teisinės pagalbos teikimą organizuoti nepakankamai efektyviai, o paslaugos teikimui skirtas valstybės biudžeto lėšas naudoti ne visada taupiai.

Žemės naudojimas ir disponavimas

Vertinant žemės ir jos priklausinių įgijimą ir naudojimą visuomenės poreikiams nustatyta, kad žemės paėmimo visuomenės poreikiams teisinės sąlygos, administracinių sprendimų priėmimo praktika ir šio proceso trukmė Lietuvoje netenkina nei viešojo intereso poreikių, nei žemės savininkų (naudotojų). Įsigalioję viešųjų infrastruktūros objektų specialieji ar detalieji planai nustato privalomą teritorijos tvarkymo ir naudojimo režimą, tačiau tai: efektyviai neapsaugo visuomenės poreikiams numatomų paimti teritorijų; visuomenės poreikiams numatomo paimti turto savininkams (naudotojams) sukuria neribotą laiką trunkančią teisinio netikrumo situacija.

Nėra aiškių taisyklių dėl atlyginimo būdo parinkimo ir atlyginimo dydžio nustatymo už visuomenės poreikiams paimamą turtą, todėl paliekama teisė šiuos klausimus spręsti žemės paėmimu suinteresuotoms institucijoms. Dėl to kai kuriais atvejais už visuomenės poreikiams paimamą nekilnojamąjį turtą buvo atlyginama didesne pinigų suma nei buvo įvertinta nekilnojamojo turto vertintojų arba atlyginama suteikiant nuosavybės butus, nors žemės įstatymas galimybės atlyginti tokiu būdu iš viso nenumato.

Rekomenduota parengti konkrečių teisės aktų pakeitimus, kurie sustiprintų visuomenės poreikiams numatyto paimti turto apsaugą, sutrumpintų žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą, aiškiai reglamentuotų atlyginimo dydžio nustatymą ir atlyginimo būdo už visuomenės poreikiams paimamą nekilnojamąjį turtą parinkimą, kad nesudarytų prielaidų subjektyviems žemės paėmimu suinteresuotų institucijų sprendimams.

Vertinant Baltijos pajūrio teritorijos naudojimą visuomenės ir valstybės reikmėms nustatyta, kad teritorijų planavimo problemos Kuršių nerijoje yra sisteminės ir reikalauja visos šalies teritorijų planavimo pertvarkos. Teisės aktais nustatyta teritorijų planavimo tvarka sudaro sąlygas Kuršių nerijos teritorijos planavimą įgyvendinti nepakankamai nuosekliai, teritorijos planavimo procese nepakankamai tinkamai formuojama teritorijos planavimo politika, teritorijos

plėtra nepakankamai sisteminga ir subalansuota, todėl ne tik apsunkinamas teritorijų planavimo procesas, didinamos sąnaudos, bet ir sudaromos prielaidos prieštarangiems sprendiniams atsirasti.

Kuršių nerijos teritorijos planavimo procese dalyvaujančių subjektų bendradarbiavimas nepakankamai konstruktyvus, nes specialiųjų ir bendrųjų planavimo dokumentų organizatoriai nesutaria dėl Kuršių nerijos teritorijos naudojimo galimybių, todėl planuoja skirtingus šios teritorijos naudojimo prioritetus. Atkreipėme dėmesį, kas netinkamai atliekama paveldosaugos funkcija ir teritorijos planavimo ir statybos valstybinė priežiūra, neužtikrinama Kuršių nerijos krantų priežiūra.

Vyriausybei rekomenduota tobulinti teritorijų planavimo sistemą ir pateikti Seimui naujos redakcijos Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo projektą; Kuršių nerijos Baltijos jūros krantų priežiūros funkciją perduoti vykdyti Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcijai; teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros funkciją perduoti Valstybinei teritorijų planavimo ir statybos inspekcijai; panaikinti Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcijos, Kultūros paveldo departamento ir Neringos savivaldybės administracijos kultūros paveldo objektų apsaugos funkcijos dubliavimą. Aplinkos ministerijai pasiūlėme parengti tikslinę programą Kuršių nerijos poilsiautojų srautų valdymo ir turizmo plėtros problemoms spręsti; parengti Kuršių marių krantų priežiūros programą arba Pajūrio juostos tvarkymo programoje numatyti priemones tinkamai Kuršių marių krantų priežiūrai užtikrinti.

Igyvendinant audito rekomendacijas teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros funkcija perduota Valstybinei teritorijų planavimo ir statybos inspekcijai

Vertinant lėšų, gautų už parduotus valstybinės žemės sklypus, panaudojimą nustatyta, kad esamas lėšų, gautų už parduotus valstybinės žemės sklypus, paskirstymo ir panaudojimo reglamentavimas apsunkina šių lėšų panaudojimo administravimą savivaldybėse. Lėšos už parduotus valstybinės žemės sklypus audituotose savivaldybėse apskaitomos kartu su kitomis savivaldybės lėšomis, todėl negalima užtikrinti šių lėšų panaudojimo kontrolės ir nustatyti, ar jos buvo panaudotos pagal paskirtį. Lėšų panaudojimo savivaldybėse kontrolės klausimas nėra tinkamai sureguliuotas, nes nėra reikalavimo savivaldybėse vesti atskirą šių lėšų apskaitą.

Vyriausybei rekomenduota užtikrinti šių lėšų tolygų paskirstymą, tikslinį panaudojimą ir kontrolę. Tai leistų pasiekti rezultatyvesnę lėšų, gautų už parduotus valstybinės žemės sklypus, panaudojimą savivaldybėse.

Žemės ūkis ir kaimo plėtra

Vertinant paramos žemės ūkiui organizavimą nustatyta, kad 2008 metais ūkininkams paremti valstybė skyrė 143 mln. Lt, tai sudarė 88 proc. valstybės pagalbai apskaičiuoto lėšų poreikio. Mažesnės negu leidžiama kompensacijos mokamos už gyvulių genetinės kokybės ir produktyvumo tyrimus. Liko neapmokėta daugiau kaip pusė kompensacijų sumos už pavojingomis užkrečiamomis ligomis sirgusius ir dėl to sunaikintus augalus. Auditorių nuomone, kai kuriose srityse yra realių galimybių taupyti valstybės paramos lėšas ir jas perduoti nepakankamai finansuojamoms sritims. Nustatyta, kad valstybės parama buvo išmokėta linų augintojams, kurie naudotą linų auginimo ir jų apdirbimo techniką pardavė vienas kitam.

Rekomenduota registruoti parduodamą naudotą techniką ir taip užkirsti kelią galimiems piktnaudžiavimams, keisti draudimo įmokų kompensavimo tvarką, nes ji nepakankamai patikima.

Pagal 2008 metais galiojusią tvarką sprendimą dėl tokios paramos skyrimo priėmė draudimo įmonės, kurios tiesiogiai gauna paramos lėšas. Joms praėjusiais metais buvo pervesta beveik 19,5 mln. Lt. Nustatyta, kad neretai draudimo sutartys sudaromos dėl teisiškai neįregistruoto ar lizingo bendrovėms priklausančio turto, neturint turto nuosavybę patvirtinančių dokumentų, sutartyse nurodomas didesnis draudžiamų gyvulių skaičius, negu deklaruoja jų augintojai. Nacionalinė mokėjimo agentūra, išmokėdama paramą pagal draudimo įmonių pateiktas pažymas dėl lėšų

poreikio, negali užtikrinti draudžiamo turto duomenų teisingumo, kompensacijos skyrimo teisėtumo ir lėšų apskaičiavimo teisingumo.

Žemės ūkio ministerijai rekomenduota: keisti Biodegalų gamybos plėtros finansavimo taisykles, Paramos daliai išlaidų padengti už perkamą iš ES panaudotą linų sektoriaus techniką teikimo taisykles ir dalies draudimo įmokų kompensavimo taisykles; valstybės pagalbos priemonėms įgyvendinti gautus asignavimus skirstyti pagal būtinumą ir valstybės pagalbos efektyvumą; siekiant įgyvendinti valstybės pagalbos tikslus, nedidinti finansinės naštos žemės ūkio subjektams, kurie vykdo teisės aktuose nustatytas prievoles; tobulinti valstybės pagalbos įgyvendinimo vertinimą.

Tikimasi, kad auditų metu nagrinėtos problemos valstybės turto ir finansų valdymo, energetikos, transporto ir komunikacijos, valstybės ūkio ir rinkos kontrolės, viešojo administravimo srityse, įgyvendinant vidaus ir užsienio politiką, užtikrinant aplinkos, sveikatos ir socialinę apsaugą, organizuojant kultūros, kūno kultūros ir sporto, šveitimo ir mokslo vystymąsi, įgyvendinant teisingumą, užtikrinant nacionalinį saugumą ir gynybą, prižiūrint valstybinės žemės naudojimą ir disponavimą ja, ir tyrimų rezultatų pagrindu pateiktos rekomendacijos paskatins ateityje vengti panašių problemų ir neskatins atsirasti naujoms.

VI. Ištrauka iš Valstybės kontrolės 2009 metų finansinės atskaitomybės

Turtas ir įsipareigojimai

3 lentelė. Valstybės kontrolės turtas ir įsipareigojimai (tūkst. Lt)

Rodiklis	2008-12-31	2009-12-31
Ilgalaikis materialusis turtas	16 232,6	16 065,8
Ilgalaikis nematerialusis turtas	2 116,7	1 992,3
Atsargos	236,3	171,3
Trumpalaikis turtas	1 785,6	1 782,4
Pinigai	18,2	17,9
Gautinos lėšos (debetinis įsiskolinimas)	17,7	11,1
Ilgalaikio turto nusidėvėjimas	7 312,7	7 815,7
Ilgalaikio turto fondas	11 036,6	10 242,4
Trumpalaikio turto fondas	1 785,6	1 782,4
Kiti fondai	13,2	7,8
Mokėtinos lėšos (kreditinis įsiskolinimas)	480,7	27,7

Patvirtintų asignavimų panaudojimas

4 lentelė. Valstybės kontrolei patvirtintų asignavimų 2009 m. panaudojimas (tūkst. Lt)

	Asignavimų planas, įskaitant patikslinimus	Panaudota asignavimų (kasinės išlaidos)
Iš viso asignavimų išlaidoms,	28 633,4	24 162,3
iš jų:		
darbo užmokesčiui pinigais	17 805,4	16 558,8
socialinio draudimo įmokoms	5 417,5	5 140,3
prekėms ir paslaugoms	5 270,9	2 374,2
socialinėms išmokoms	139,6	89,0
Iš viso asignavimų turtui įsigyti,	1 180,6	585,7
iš jų:		
statybai (pastatai ir statiniai)		
ilgalaikiam turtui įsigyti	1 180,6	585,7
Iš viso asignavimų	29 814,0*	24 748,0

* 2009 m. sąmatoje patvirtintų 4711,0 tūkst. Lt lėšų perkeliama į 2010 m. tęsti ES techninės paramos specialiųjų programų vykdymą

Priedai

2009 metais atliktų auditų sąrašas

Išvados dėl valstybės ataskaitų

- Išvada dėl Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos
- Išvada dėl Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės skolos, suteiktų paskolų iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų ir suteiktų valstybės garantijų ataskaitų
- Išvada dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2008 m. ataskaitos
- Išvada dėl 2010 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto

Finansiniai (teisėtumo) auditai

Europos Sąjungos struktūrinės paramos auditai

- ES struktūrinių fondų (išskyrus Bendrijų iniciatyvas) atrankinių patikrinimų audito rekomendacijų įgyvendinimo vertinimą
- Sanglaudos fondo projekto „Transeuropinio transporto tinklo kelio E28 Vilnius – Marijampolė plėtra 2004–2006 metais“ vertinimą
- Sanglaudos fondo (ISPA) projekto „Šiaurinis išvažiavimas iš Klaipėdos valstybinio jūrų uosto“ vertinimą
- Sanglaudos fondo projekto „Transeuropinio transporto tinklo kelių (E85 Lyda–Vilnius, E272 Vilnius–Panevėžys, E272 Panevėžys–Šiauliai, E272 Šiauliai–Palanga) plėtra 2004–2006 metais“ vertinimą
- Sanglaudos fondo (ISPA) projekto Nr.2000/LT/16/P/PE/001 „Geriamo vandens ir nuotekų surinkimo sistemų atnaujinimas ir plėtra Vilniuje“ vertinimą
- Sanglaudos fondo (ISPA) projekto „Jonavos nuotekų valymo įrenginių rekonstrukcija, nuotekų tinklų plėtra ir geriamojo vandens tinklų atnaujinimas“ vertinimą
- Sanglaudos fondo (ISPA) projekto Nr.2001/LT/16//P/PE/005 „Šiaulių regiono atliekų tvarkymo sistemos plėtra“ vertinimą
- Sanglaudos fondo (ISPA) projekto 2001/LT/16/P/PE/003 „Alytaus regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“ vertinimą
- Veiksmų programų, įgyvendinančių Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją konvergencijos tikslui įgyvendinti, valdymo ir kontrolės sistemos veikimo ir 2008 m. Europos Komisijai deklaruotų išlaidų valstybinis finansinis (teisėtumo) auditas

Valstybės įstaigų ir savivaldybių auditai

Ministerijų auditai:

- Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija
- Lietuvos Respublikos finansų ministerija (be fondų ir dotacijų)
- Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija
- Lietuvos Respublikos kultūros ministerija
- Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija
- Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija
- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija
- Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija
- Lietuvos Respublikos ūkio ministerija
- Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija

Apskričių viršininko administracijų auditai:

Vilniaus apskrities viršininko administracija

Kauno apskrities viršininko administracija

Utenos apskrities viršininko administracija

Alytaus apskrities viršininko administracija

Klaipėdos apskrities viršininko administracija

Tauragės apskrities viršininko administracija

Telšių apskrities viršininko administracija

Panevėžio apskrities viršininko administracija

Valstybės įstaigų ir institucijų auditai:

Prezidento kanceliarija

Seimo kanceliarija

Vyriausioji rinkimų komisija

Lygių galimybių kontrolieriaus įstaiga

Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos

Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos

Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos

Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos

Ginklų fondas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

Generalinė prokuratūra

Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

Valstybinė lietuvių kalbos komisija

Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos

Vyriausybės kanceliarija

Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

Ribotos apimties auditai:

Lietuvos nacionalinis muziejus

Teismų ir teisėsaugos institucijų auditai:

Lietuvos apeliacinis teismas

Konstitucinis Teismas

Šalčininkų rajono apylinkės teismas

Vilniaus rajono apylinkės teismas

Zarasų rajono apylinkės teismas

Jonavos rajono apylinkės teismas

Kauno apygardos administracinis teismas

Kauno apygardos teismas

Kėdainių rajono apylinkės teismas

Lazdijų rajono apylinkės teismas
Marijampolės rajono apylinkės teismas
Varėnos rajono apylinkės teismas
Vilkaviškio rajono apylinkės teismas
Jurbarko rajono apylinkės teismas
Kretingos rajono apylinkės teismas
Palangos miesto apylinkės teismas
Šilalės rajono apylinkės teismas
Ribotos apimtys auditai:
Lietuvos Aukščiausiasis teismas
Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas
Vilniaus apygardos teismas
Vilniaus apygardos administracinis teismas
Vilniaus miesto pirmasis apylinkės teismas
Vilniaus miesto antrasis apylinkės teismas
Vilniaus miesto trečiasis apylinkės teismas
Vilniaus miesto ketvirtasis apylinkės teismas
Anykščių rajono apylinkės teismas
Ignalinos rajono apylinkės teismas
Molėtų rajono apylinkės teismas
Širvintų rajono apylinkės teismas
Švenčionių rajono apylinkės teismas
Trakų rajono apylinkės teismas
Ukmergės rajono apylinkės teismas
Utenos rajono apylinkės teismas
Visagino miesto apylinkės teismas
Kauno miesto apylinkės teismas
Druskininkų miesto apylinkės teismas
Alytaus rajono apylinkės teismas
Kaišiadorių rajono apylinkės teismas
Kauno rajono apylinkės teismas
Prienuų rajono apylinkės teismas
Raseinių rajono apylinkės teismas
Šakių rajono apylinkės teismas
Klaipėdos apygardos teismas
Klaipėdos miesto apylinkės teismas
Klaipėdos rajono apylinkės teismas
Mažeikių rajono apylinkės teismas
Plungės rajono apylinkės teismas
Skuodo rajono apylinkės teismas
Šilutės rajono apylinkės teismas
Tauragės rajono apylinkės teismas
Telšių rajono apylinkės teismas
Klaipėdos apygardos administracinis teismas
Šiaulių apygardos teismas
Panevėžio apygardos teismas
Šiaulių miesto apylinkės teismas

Panevėžio miesto apylinkės teismas
Akmenės rajono apylinkės teismas
Biržų rajono apylinkės teismas
Joniškio rajono apylinkės teismas
Kelmės rajono apylinkės teismas
Kupiškio rajono apylinkės teismas
Pakruojo rajono apylinkės teismas
Pasvalio rajono apylinkės teismas
Radviliškio rajono apylinkės teismas
Rokiškio rajono apylinkės teismas
Šiaulių rajono apylinkės teismas
Šiaulių apygardos administracinis teismas
Panevėžio apygardos administracinis teismas

Mokslo ir studijų institucijų auditai:

Kauno technologijos universitetas
Kauno technologijos universiteto Architektūros ir statybos institutas
Kauno technologijos universiteto Fizikinės elektronikos institutas
Klaipėdos universitetas
Kauno medicinos universiteto Psichofiziologijos ir reabilitacijos institutas
Vilniaus Gedimino technikos universitetas
Mykolo Romerio universiteto Teismo medicinos institutas
Vilniaus universitetas
Fizikos institutas
Puslaidininkų fizikos institutas
Vilniaus universiteto Teorinės fizikos ir astronomijos institutas
Biotechnologijos institutas
Chemijos institutas
Vilniaus universiteto Eksperimentinės ir klinikinės medicinos institutas
Vilniaus Gedimino technikos universiteto Termoizoliacijos institutas

Valstybės biudžeto skiriamų dotacijų savivaldybėms auditai:

Vilniaus miesto savivaldybė
Šalčininkų rajono savivaldybė
Zarasų rajono savivaldybė
Kauno miesto savivaldybė
Kauno rajono savivaldybė
Kalvarijos savivaldybė
Kazlų Rūdos savivaldybė
Kėdainių rajono savivaldybė
Lazdijų rajono savivaldybė
Marijampolės savivaldybė
Varėnos rajono savivaldybė
Vilkaviškio rajono savivaldybė
Klaipėdos miesto savivaldybė
Jurbarko rajono savivaldybė
Rietavo savivaldybė

Šilalės rajono savivaldybė
 Panevėžio miesto savivaldybė
 Panevėžio rajono savivaldybė
 Šiaulių rajono savivaldybė
 Biržų rajono savivaldybė
 Joniškio rajono savivaldybė
 Kelmės rajono savivaldybė
 Radviliškio rajono savivaldybė

Informacinių sistemų bendrosios kontrolės vertinimai:

Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos informacinių sistemų kontrolė
 Lietuvos Respublikos Seimo informacinių sistemų kontrolė
 Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos informacinių sistemų kontrolė
 Valstybės įmonės Registrų centro informacinių sistemų kontrolė
 Vyriausiosios rinkimų komisijos Informacinių sistemų kontrolė

Veiklos auditai

Valstybinio socialinio draudimo sistema
 Užsienio reikalų ministerijos veikla, organizuojant konsulinių funkcijų vykdymą
 Socialinių paslaugų teikimas
 Paramos žemės ūkiui organizavimas
 Nacionalinė aprūpinimo krauju sistema
 Valstybės įmonių valdymas
 Lietuvos automobilių kelių direkcijos statybos darbų pirkimai
 Vidaus vandens kelių eksploatacijos ir priežiūros vertinimas
 Žemės gelmių naudojimas
 Lėšų Ignalinos atominės elektrinės uždarymui naudojimas
 Atsinaujinančių energijos išteklių potencialo naudojimas Lietuvoje
 Žemės ir jos priklausinių įgijimas ir naudojimas visuomenės poreikiams
 Valstybinės žemės valdymo, naudojimo ir disponavimo ja vertinimas
 Viešojo administravimo subjektų vykdomų funkcijų pasiskirstymas
 Baltijos pajūrio teritorijos naudojimas visuomenės ir valstybės reikmėms
 Lėšų gautų už parduotus valstybinės žemės sklypus, panaudojimas
 Valstybės tarnautojų mokymai
 Vartotojų teisių apsauga
 Valstybės garantuojama antrinė teisinė pagalba
 Valstybės sienos apsaugos tarybos veikla
 Lietuvos įvaizdžio formavimas
 Kultūros politikos įgyvendinimas dalinai finansuojant programas ir projektus
 Lėšų, skirtų bendrojo lavinimo mokyklų aprūpinimui gerinti, panaudojimo vertinimas
 Kūno kultūros ir sporto plėtra
 Europos Sąjungos finansinės paramos valdymas 2004-2008 metais
 Valstybės investicijų programa
 Valstybės institucijų priemonės kovojant su PVM vengimu ir sukčiavimu
 Turto atnaujinimo procesas
 Strateginės informacijos sauga